

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 5, 6

MAJ ◊ 1955 ◊ JUNIJ

LETO 58

Spored evharističnega kongresa.

Vidov dan, 28. junija:

Ob devetih dopoldne se odpre razstava sodobne cerkvene umetnosti, ki bo nameščena v prostorih risalnice pri uršulinkah.

Ob desetih sestankih stalnega odbora za evharistične kongrese v Jugoslaviji. V istem času bo zborovanje katoliških časnikarjev in sodelavcev katoliškega časopisja v dvorani Jugoslovanske tiskarne.

Ob petih popoldne slovesen sprejem papeževega legata na ljubljanskem glavnem kolodvoru; nato slovesen vhod v stolnico, kjer se prične kongres s klicanjem sv. Duha, govorom in slovesnimi litanijami.

Ob osmih zvečer se odpoje po vseh ljubljanskih župnijskih in samostanskih cerkvah »Pridi Sveti Duh«; nato cerkveni govori in litanije z ljudskim petjem.

Praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija:

Ob osmih zjutraj na ljubljanskem Stadionu evharistična manifestacija mladine ljudskih, meščanskih, strokovnih in srednjih šol. Med mašo, ki jo bo daroval eden izmed cerkvenih dostojanstvenikov, bo mladina skupno pela in molila. Po maši skupno obhajilo mladine.

V istem času bodo po vseh ljubljanskih župnih in samostanskih cerkvah slovesne škofovske maše.

Ob desetih stanovska zborovanja v raznih ljubljanskih dvorinah.

Ob treh popoldne na Stadionu I. manifestacijsko zborovanje.

Ob petih slovesen prenos Najsvetejšega na Stadion. Nato na Stadionu slovesne pete litanije z ljudskim petjem in blagoslov.

Ob devetih zvečer se izpostavi v vseh ljubljanskih cerkvah Najsvetejše, nato nočno češčenje do polnoči; v stolnici in pri sv. Jožefu ostane sv. Rešnje Telo izpostavljeno celo noč.

Ob pol enajstih zvečer krene procesija mladeničev in mož z Najsvetejšim na Stadion. Vsi udeleženci z gorečimi bakljami v rokah.

O polnoči na Stadionu slovesna polnočnica s kratkim nagovorom in skupnim obhajilom mož in mladeničev. Istočasno po vseh ljubljanskih župnijskih in samostanskih cerkvah slovesne polnočnice s skupnim obhajilom deklet in žena.

Nedelja, 30. junija:

Ob devetih dopoldne na Stadionu slovesna pontifikalna maša papeževega legata kardinala Hlonda. Pri tej maši bodo ljubljanski in okoliški cerkveni pevski zbori peli pod vodstvom stolnega dekana dr. Franca Kimovca koralno »Missa de Angelis«.

Ob desetih na Stadionu II. manifestacijsko zborovanje.

Ob treh popoldne glavna kongresna procesija z Najsvetejšim. Z zbirališč na Kongresnem, Vodnikovem in Krekovem trgu se bo pomikala po ljubljanskih ulicah proti Stadionu. Tam bo slovesen zaključek kongresa s slovesnimi ljudskimi petimi litanijami, kratkim nagovorom, posvetitvijo Kristusu Kralju, z zahvalno pesmijo in blagoslovom.

* * *

Izmed ostalih prireditev ob času evharističnega kongresa opozarjamo na sledeče:

1. Monstre-koncert Pevske zveze. Pevska zveza priredi 29. junija ob osmih zvečer s svojimi 120 včlanjenimi zbori (do 3000 pevcev in pevk) vokalni monstre-koncert, na katerem izvaja: Ludvika Puša »Praznika svetega«, Stanka Premrla »Križu povišanemu« in Matija Tomca »Odrešeniku svetac«.

2. Nastopi »Ciril Metodovega kora« iz Zagreba. a) 29. junija ob osmih zjutraj pri arhijerejski službi božji križevačkega vladike dr. Dionizija Njaradija v eni ljubljanskih večjih cerkva; b) isti dan od pol sedmih zvečer pri cerkvenem koncertu v frančiškanski cerkvi, na katerem bo Ciril Metodov kor pod vodstvom prof. Komarevskega izvajal A. Česnokova »Liturgijo sv. Janeza Zlatoustega«; c) 1. julija na duhovnem koncertu v Unionu; izvajal bo staroslovenske cerkvene pesmi.

3. Uprizoritve narodnega gledališča: a) Na Vidov dan ob pol desetih zvečer Edvarda Gregorina nova pasijonska igra »V času obiskanja« in potem še naslednja dva dni; b) v nedeljo po končanih polnočnicah Hoffmansthäl-Zupančičeva drama »Slehernik«; c) na Vidov dan ob šestih zvečer v operi: Wagnerjev »Parsifal«.

Stanko Premrl:

V luči liturgične obnove gledano naše petje pri tihih mašah s svojim razvojem in literaturo.

(Dalje.)

III. Praksa naših prvih cecilijancev. Njih mašne skladbe.

Kakšna je bila praksa naših prvih cecilijancev: Antona Foersterja in njegovih vrstnikov glede petja pri tihih mašah, kakšno stališče so v tem pogledu zavzemali, kakšna miselnost jih je pri tem vodila, ne bo težko ugotoviti. Saj so nam po času jako blizu: z mnogimi izmed njih smo, kar nas je starejših cerkvenih glasbenikov, še skupaj živeli, skupaj prepevali; v njih mašnih skladbah in v načinu, kako so jih prirejali, se jasno kaže njih zadevno naziranje; tudi naše glasilo »Cerkveni Glasbenik« hrani v nekaj člankih, zlasti pa v dopisih, neovržne dokaze, kako so si naši prvi cecilijanci petje pri takih mašah zamišljali in kako ga izvajali.

Naši prvi cecilijanci: ustanovitelji naših škofijskih in raznih župnih Cecilijinih društev, ustanovitelji naših dveh orglarskih šol in našega glasila »Cerkveni Glasbenik« in številni njih sodelavci bodisi duhovniki bodisi organisti so si postavili kot glavno nalogo urediti petje pri strogo liturgičnih t. j. pri slovesnih petih mašah po določenih sv. Cerkve, po drugi strani pa odstraniti s cerkve oz. naših korov vso posvetno in kakorkoliže cerkve in bogoslužja nevredno glasbo. O tem so v »C. Gl.« tudi največ pisali. Petja pri tihih mašah niso tolikanj poudarjali. A prav stališče, ki so ga zavzeli glede petih maš, in njih odločna volja, naj cerkveno petje in glasba služi res časti božji, naj povzdiguje liturgijo in se nanjo tesno naslanja, sta bila zanje merodajna in jih pravilno usmerjala tudi glede petja pri tihih mašah.

Značilne za naše prve cecilijance so njih prireditve oziroma skladbe slovenskih maš v treh napevih: 1. za vstop, slavo, evangelij, vero; 2. za darovanje in Svet; 3. po povzdigovanju do konca maše. Tovrstne zlasti Foersterjeve prireditve slovenskih maš v »Ceciliji« (I. in II. izdaja) in v 3 zvezkih »Cantica sacra« so bile naravnost mojstrske poteze dalekosežnega praktičnega pomena, kako z malo napevi zajeti vso mašo in jo poveljati s pristno mašnimi spevi. Seveda je tudi že Foerster

čisto pravilno upošteval razne izjeme, ko se poje pri maši poleg pravih mašnih pesmi pesem cerkvenega leta ali Marijina pesem ob Marijinih praznikih itd. A o tem pozneje. Oglejmo si zaenkrat mašno literaturo naših prvih cecilijancev.

Slovenske maše s tremi napevi in popolnim mašnim besedilom so zložili oziroma priredili: Anton Foerster v »Ceciliji« in sicer v prvi izdaji iz l. 1884 trinajst maš¹ naših skladateljev: Riharja, Belarja, Hribarja, Foersterja, Nedvėda, Gerbiča, Sattnerja, Fabiana, Fajgelja in nekaterih tujih ter deloma neznanih skladateljev; v drugi izdaji »Cecilije« l. 1901 pa 15 maš, kjer se prejšnjim dvanajstim pridružita še dve s skladbami Rotta, Hladnika, Schubigerja, Sattnerja, Sicherla in Foersterja, vse za mešani zbor. V cerkveni pesmarici »Cantica sacra« za moški ali ženski zbor je Foerster objavil v I. delu l. 1890 9 maš s tremi napevi, in sicer prvi napev za Vstop, Evangelij in Darovanje, drugi za Slavo, Vero, Svet in konec, tretji za po povzdigovanju in za zauživanje; avtorji teh mašnih skladb so Foerster, Fabian, Budna, Nedvėd, Führer, Kny, Sattner, Veit in nekateri neimenovani. V drugem, popravljenem natisu prvega dela l. 1910 se nahaja samo 8 maš; nekaj skladb, med njimi Foersterjevo darovanje »Nebesa« in darovanje »O Deus, ego amo te« je izpuščenih, nanovo vpletenih pa nekaj skladb Fajgelja, Vilarja in Sicherla. Zboljšano je tudi besedilo. V drugem delu te zbirke iz l. 1903 so štiri maše s tremi napevi v razvrstitvi: 1. Vstop, Slava, Evangelij, Vera, 2. Darovanje, Svet, 3. Po povzdigovanju, Zavživanje, Konec; dve maši sta v celoti Foersterjevi, ena dr. Kimovčeva, ena Riharja in Belarja. Sedem maš v tem delu je z dvema napevoma: prvi ima podloženih šest kitic, tudi za darovanje in Svet, drugi za po povzdigovanju; avtorji teh maš so Schubert, Hladnik, Blied, Foerster, Carli, Fajgelj. Tretji del iz l. 1912 prinaša 10 maš, a samo z dvema napevoma. Tu se kaže že vpliv novejše prakse, ker manjka pri devetih mašah Darovanje in Svet, deseta maša (za mrtve) pa ima pri prvi skladbi besedilo za Vstop, sekvenco, Darovanje in Svet, drugi za po povzdigovanju. Skladbe v tretjem delu so Foersterjeve (deloma prirejene), Kimovčeve, Premrlove, Hladnikove in Sattnerjeve.²

Podobno kakor Foerster Cecilijo je Matej L. Holmar priredil Cerkveno pesmarico »Slava Bogu« za ameriške Slovence. Njegova pesmarica v enem samem zvezku, obsegajoča 377 strani, prinaša 16 slovenskih maš in sicer osem s tremi napevi, ostale z enim. Posamezne skladbe teh maš so zložili: Foerster, Cvek, Holmar,

¹ Ena izmed teh je za mrtve z razvrstitvijo 1. za vstop, sekvenco in darovanje, 2. za Svet, 3. za po povzdigovanju. Je Foersterjeva.

² Pred izdajo teh »Kantik« je Foerster oskrbel za gimnazijce malo litografirano zbirko »Cantica sacra ad usum juventutis gymnasialis«, kjer je podal tudi več maš z enim ali več napevi in pri nekaterih pristavil tudi darovanjsko besedilo.

Sattner, Hribar, Rihar, Haydn, Nedved, Belar, Gerbič, Hladnik, Groznik, Steffan, Veigl in Hudovernik. Skladbe so za mešani zbor.

P. Angelik Hribar je sestavil deloma zložil zbirko slovenskih mešanih pesmi v čast slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu (1881). Tu prinaša dve celi maši, eno z desetimi, drugo s šestimi spevi, osem maš pa s tremi napevi. Vse imajo besedilo tudi za darovanje. Celi maši sta vzeti iz nemških zbirk, ostale s tremi napevi so pa večinoma Hribarjeve.

Danilo Fajgelj je sprejel v svojo Cerkveno pesmarico za učence slovenskih ljudskih šol (op. 163) l. 1900 dve slovenski maši, vsaka s tremi napevi in popolnim mašnim besedilom. Ena njegova v treh spevih in popolnim besedilom za sopran, dva alta in bas ad libitum se nahaja v »Cerkv. Glasb.« (1906. l.)

Dr. Josip Somrek ima v svoji Cerkveni pesmarici »Kvišku srca« (Maribor 1908) dve maši za mrtve s tremi napevi: prva je Hladnikova, druga Ocvirkova; ostalih osem maš je z enim ali dvema napevoma. Napevi do povzdigovanja imajo večinoma po 7 kitice, tudi za darovanje. Avtorji skladb, natisnjenih samo dvoglasno, so: Cvek, Bervar, Kloss, Hladnik, Hudovernik in dr. Pegan.

Fr. Sal. Spindlerjeva Ljudska pesmarica iz l. 1904 ima tri maše z dvema napevoma. Besedilo za Darovanje in Svetni natisnjeno. Franc Jurkovič ima v svoji pesmaričici »Veselje angelsko« (Šmarje pri Jelšah 1904) dve mašni pesmi »do povzdigovanja«, eno »po povzdigovanju« in tri mašne s podloženim vstopnim besedilom brez opazke. — Nekaj maš z dvema napevoma je priobčil »C. Gl.«: Nedvědovo l. 1879, Kokošarjevo l. 1897 in Ocvirkovo l. 1905.

Mašne pesmi z enim samim napevom, ki smo jih srečali že v prejšnjih dobah veliko število, so zlagali seveda tudi naši cecilijanci. Značilno pa je pri tem to, da so v začetku podlagali takim skladbam samo vstopno mašno besedilo kakor tudi v Riharjevem času in pred njim. Očividno z namenom, da se taki mašni skladbi podlože lahko nadaljnje kitice. Take dve mašne pesmi je objavil Foerster v svojih 20 izvirnih cerkvenih pesmih (op. 13) in v zbirki 25 cerkvenih pesmi pet svojih, eno za mešani, štiri za moški zbor in šest starih iz nemških zbirk povzetih (iz l. 1669—1741). P. Angelik Hribar pa 12 pesmi v Napevih pri sv. maši in blagoslovu (1879). — V »C. Gl.« so take mašne: Hribarjeva (1878), Belarjeva (1879), Sattnerjeva (1880), Rottova in Hudovernikova (1882), dve Sattnerjevi (1889) in Sicherlova (1891). Nadaljnje v »C. Gl.« objavljene mašne z enim napevom imajo pa že po štiri kitice za vstop, slavo, evangelij in vero oziroma po tri brez vere. Tako prirejene in s takim besedilom so jih potem izdajali naši cecilijanci do danes. Izšle so p. H. Sattnerjeve: 6 pesmi v njegovih

Cerkvenih pesmih (1879), 4 Hladnikove v 23 pesmih za moški zbor, 3 Ivan Zupanove v 15 različnih cerkvenih pesmih (1898), 2 Janko Lebanove v njegovi Zbirki cerkvenih pesmi (1910), Hribar-Sattnerjeve »Slava Bogu« (20 pesmi) in Sattnerjeve v pomnoženem natisu posebej, potem Sattnerjevih dvanajst, Hladnikovih dvanajst in pet, 5 Oevirkovih, 10 Vilarjevih, 6 Sicherlovih in ena Grumova. V rokopisih pa se nahaja več Al. Sachsovih, Jan. Pogačnikovih in drugih. O mašnih te vrste iz novejšega časa prihodnjič. Izmed mašnih v »C. Gl.« izišlih v enem napevu, omenjam samo še Sattnerjeve štiri l. 1910, 5 mašnih l. 1904 in 8 mašnih l. 1917.

Cele slovenske maše z vsemi na mašo se nanašajočimi spevi so nam prvi cecilijanci zložili sledeče: A. Foerster dve: »Oče večni v visokosti« in »V ponižnosti klečimo«, vsako v šestih spevih, kakor jih vsebujejo latinske maše: Vstop (Kyrie), Slava (Gloria), Vera (Credo), Svet (Sanctus), Blagoslovljen (Benedictus) in Jagnje božje (Agnus Dei). Maša »Oče večni« je izšla 1903 v drugi izdaji kot maša v čast sv. Cecilije s pesmijo na čast sv. Cecilije za darovanje. Razun tega je Foerster izdal v »Ceciliji« M. Haydnovo mašo »Pred stolom tvoje milosti« in še posebej za moški zbor. Franc Gerbič je izdal l. 1868 mašo »Oče večni«, l. 1912 pa mašo v čast sv. Frančiška Ser. Anton Nedvėd je zložil dve slovenski maši za moški zbor. Najbolj znana in priljubljena je bila do danes izmed njegovih maš maša »K tebi srca povzdignimo«, izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani l. 1884; druga pa je maša »Jezus sladki«. Obe se nahajati tudi v Anton Grumovi Cerkveni pesmarici, istotako Haydnova. Leopold Belarjeve tri maše sem že zadnjič imenoval, pa spadajo že precej v cecilijansko dobo. Njegovo mašo »Oče večni« je v novejšem času priredil dr. Fr. Kimovec za triglasni ženski zbor, p. H. Sattner pa za mešani zbor. Ena Belarjeva maša za mešani zbor, ohranjena v rokopisu, ima samo pet spevov: Začetek, Slavo, Evangelij, Darovanje in Svet; ena pa, litografirana skupaj s kratkim Te Deumom, obstoji samo iz treh spevov: Večni Oče, Slava in Vera. Danilo Fajgelj je zložil 4 cele slovenske maše: mašo v G je izdala Glasbena Matica v Ljubljani, v F (op. 3) in v A (op. 4) so založili Blaznikovi nasledniki, v B pa je izšla v »C. Gl.« 1883. Janez Carli je zložil mašo za mešani zbor (op. 2) in mašo za moški zbor v čast sv. Cirila in Metoda (op. 4), Srečko Stegnar mašo »Polna slave so nebesa« za moški zbor, Ivan Laharnar dve maši: prvo l. 1887, v II. natisu izšla l. 1908, in mašo »Vladar vesoljstva« (»C. Gl.«, 1933). Janez Pogačnik je zložil mašo za triglasni ženski zbor z orglami, in eno za moški zbor v petih (ali morda več) spevih. Ignacij Hladnik dve maši: v čast Materi božji (»C. Gl.« 1910) in v čast Srcu Jezusovemu (rokopis).

Anton Kosi mašo za Marijine praznike. P. H. Sattner je poleg gori omenjene Belarjeve priredil tudi I. Miklošičevo in zložil v zadnjih letih svojega življenja še sam slovensko mašo »Kvišku srca«.¹

Še dvoje vrst mašnih pesmi imamo, ki so jih naši cecilijanci skladali: 1. mašo s tremi napevi samo za vstop, slavo in evangelij (oz. vero) in 2. posamezne mašne skladbe za darovanje ali za Svet ali za povzdigovanje ali za Jagne božje.

Mašo samo za vstop, slavo in evangelij, oz. vero imamo od Belarja, Sachsa, Aljaža (te v rokopisih), dr. Kimovčevo v čast Materibožji v »C. Gl.« 1908 (Vstop, Slava, Evangelij, Vera) in Premrlovo (v Grumovi cerkveni pesmarici). Med posameznimi mašnimi skladbami za določene dele sv. maše pa omenjam zlasti Pogačnikova »Darovanja«: Darovanje (»C. Gl.« 1914), 6 darovanjskih pesmi, en Svet, 1 Vero in eno mašno za povzdigovanje (vse v rokopisu). Apostolsko vero je zložil dr. Kimovec (»C. Gl.« 1913). Dr. Fran Mlinar-Cigale je pa zložil največ mašnih »povzdigovanju«: v »C. Gl.« 1927 sta dve, v »C. Gl.« 1929 ena in štiri so še neobjavljene. O ostalih te vrste prihodnjič.

Takšna je prilično — kakor smo videli — mašna literatura naših prvih cecilijancev. Že ta nam glasno govori, da so hoteli imeti pri maši pristno mašne pesmi, vsaj načelno in po večini. Poglejmo pa še kaj so o tem pisali, kaj so o tem vprašanju izpovedali.

Važen je v tem pogledu predvsem razglas ljubljanskega knezoškofa dr. Ivana Krizostoma Pogačarja iz l. 1880. Tam pravi med drugim: »Pri kanoničnem obiskovanju cerkvâ sem se prepričal, da je glede glasbe še marsikaj popravkov treba. Ne morem pa prezreti posebno enega pogrška, kterega sem opazoval pri petji — da se namreč sem ter tje petje na koru premalo ujema s svetim liturgičnim djanjem pri altarji, kar cerkev vedno in vedno povdarja, kakor n. pr. da se pri celi sv. maši pojejo le pesmi Matere božje. Da se odpravi ta napaka, cerkvenemu duhu tako protivna, v to bi hotel pozornost čestitih gospodov posebno obrniti.« (»C. Gl.«, 1880, 10.)

Ko sta p. A. Hribar in p. H. Sattner izdala v I. zbirki »Slava Bogu« 10 mašnih pesmi, je Foerster v oceni v »C. Gl.« 1893, 6, opozoril tudi na sledeče: »Besede so vzete iz I. dela Cecilije, za pevce so pri vsaki mašni 4 kitice natisnjene in sicer: vstop, slava, evangelij in vera. Želeli bi, da bi bila dobila polovica pesem besede tudi za povzdigovanje.«

Anton Dolinar (st.) piše v »C. Gl.« 1878, 8. v članku »V katerem jeziku se ima pri službi peti in kako«: »Kar se tiče petja pri tih maši, opomnil bi še posebej to: da se petje ima ozirati

¹ Anton Hribar, brat P. Angelika Hribarja, je zložil slovensko mašo za moški zbor (rokopis).

na dele sv. maše, in pesem tistega svetnika, ki se ravno ta dan praznuje, ali Matere božje o Marijinih praznikih ali šmarnicah naj se poje ali pred ali po maši, ali pa vsaj po zavživanji, če ne kaže drugače. Celo mašo pa samo Marijine ali druge pesmi peti, ki se prav nič z daritvijo sv. maše ne ujemajo, ni prav, in verno ljudstvo bolj moti kot vzpodbuja.«

Pisec članka »Molitev in petje pri tihi maši« (»C. Gl.«, 1891, 10. in 11) piše med drugim: »A tudi neprestane vzajemne molitve n. pr. sv. rožnega venca in litanij bi za sv. mašo ne zagovarjal. Ker te molitve mnogokrat niso v nobeni zvezi z mašnimi molitvami in mašnikovimi pri oltarji, ker pozornost na posamezne mašne dele in obrede kratijo in zvezo med mašnikom in verniki čestokrat preprečijo. V molitvenih knjigah, zlasti iz novejšega časa nahajajo se jako dobri obrazci mašnih molitev z mnogimi jedrnatimi kratkimi molitvicami, katere so jako pripravne kot pavza med petjem. Take molitve naj bi se rabile, a vedno tako, da se naslanjajo na dotične obrede in molitve mašnikove pri oltarji.« Kako bi ta mož pozdravil in priporočil še le današnje liturgične molitvenike in današnje liturgično gibanje! — Glede petja pravi dalje: »Glede cerkvenih pesmi pri tihi maši naj bi se pazilo na naslednje: a) Vobče naj bi zadostovale 3—4 pesmi, med katerimi so lahko krajše z dvema kiticama in pripravnimi medigrami; b) ker tu gre za vredno obhajanje sv. maše, naj se izbirajo in pojo le prave cerkvene pesmi in ne takozvane nabožne, kakoršne se rabijo pri šmarnicah, pri romanju itd.; c) Pesmi se morajo kolikor mogoče ujemati in naslanjati na dotični del sv. maše.« Kako Marijino ali svetniku na čast priporoča samo za konec maše. Graja pa, če se pojo, četudi o Marijinih praznikih skoro vso mašo samo Marijine pesmi. Zajemljivo je to, da ta pisec in ob tem času — pred skoro pol stoletjem — tudi že predlaga načrt za molitev in petje pri tihi maši, torej za recitirano mašo s petjem, kakor bi se danes izražali. »V začetku sv. maše molitev, potem petje do darovanja, potem prenehljaj; po darovanju molitev in petje do povzdigovanja; pri in po povzdigovanju prenehljaj, potem petje in molitev; pri obhajilu prenehljaj, potem molitev in petje do konca. Ako pa ti zadostujejo 2—3 pesmi, tedaj postavi jim primerne molitve in prenehljaje.«

In kako izjavljajo naši starejši ceciljanci v svojih dopisih v »C. Gl.«?

Dopis s Posavja¹ (1883) govori: »Pojemo pa ob velikih praznikih, ko je peta sv. maša, vse latinsko; ob manjših praznikih pa, kadar ni pete maše, vendar z blagoslovom, pojemo slovensko ter napeve raznih skladateljev, kakor Haydna, Riharja, Nedveda, Gerbiča in Belarja; ob nedeljah pa, kadar ni slovesne službe božje: »Pred Bogom«, večjidel od P. Angelika in prilog »C. Gl.«, tako da pojemo prve tri oddelke mašne pesmi na en, druge oddelke do povzdigovanja pa na drug napev. Po povzdigovanju se vrstijo pesmi od sv. R. Telesa in sv. obhajila. Ako se pa obhaja Matere božje praznik, se pojo tudi Marijine pesmi.«

¹ Podpisan je —t; dr. Mantuani ga v kazalu spisov imenuje s polnim imenom: Anton Žibert.

V dopisu iz Gorič (Poročilo o cerkvenem petju v kranjski dekaniji l. 1884) (>C. Gl. 1885. 2) berem: »Kadar ni peta maša, pojemo do povzdigovanja ves mašni tekst, naj bo »Pred Bogom« ali »Oče večni« ali »V ponižnosti klečimo«. Napeve rabimo le od boljših skladateljev. Samo dve maši imamo, eno ki se začinja »O sladka ura, Bog nas vabi«, eno pa od Schiedermajerja »O dan Gospodov, svet mi bodi«, ki sta še iz prejšnjih let, pa vendar po mojih mislih še precej v cerkvenem duhu zloženi.« (Poročal organist Anton Ravnik.)

Jako dobra in uvaževanja vredna se mi zdi sledeča misel, ki jo je zapisal takratni urednik prof. Janez Gnjezda, in v kateri pojasnjuje nekemu dopisniku v »Slov. Gospodarju«, da se more pred povzdigovanjem peti ob praznikih tudi prazniška pesem, kakor to Foerster pravilno omenja v Predgovoru Cecilije (I. izdaja) in ker ima tudi cerkev za praznike različne speve: introit, gradual, ofertorij in komunijo in dovoljuje celo pri latinskih mašah po recitiranem ofertoriju dodati primeren motet. Tudi temu vprašanju bom prihodnjič posvetil še nekaj besed.

V dopisu iz Leš (1895) pravi I. T.: »Tudi pri tihih sv. mašah vsaj pri farni se držimo strogo liturgije, t. j. petje se ravna vedno kolikor moč po vsebini dotičnega dela sv. maše. Ne izbiramo toliko, kaj bi bilo nam najbolj všeč, temveč kaj bi bilo tej slovesnosti, temu delu sv. maše bolj pristojno.«

Iz navedene mašne literature naših prvih cecilijancev in iz njih pismenih izjav je povsem jasno, da so glede petja pri tihih mašah stali na pravem stališču in gojili pravilno in vsega odobravanja vredno prakso.

(Konec prihodnjič.)

Fran Ferjančič:

Ali smejo ženske sodelovati na naših cerkvenih korih?

To vprašanje mi je bilo pred kratkim zastavljeno s prošnjo, naj odgovorim nanje. Ker je od ugodne rešitve tega vprašanja odvisen ne le napredek, ampak celo obstanek sam marsikaterega cerkvenega pevskega zbora, hočem s temi vrsticami prošnji ugoditi.

V cerkvenoglasbenih vprašanjih je za nas sedaj najvažnejši dokument slavnoznani Motu proprio Pija X. z dne 22. novembra 1903. Ta pa v svojem 5. odstavku, kjer je govor o pevcih, res izključuje ženske glasove s cerkvenega kora, češ, cerkveni pevci opravljajo službo nekdanjih levitov, torej liturgično službo, ženske pa take službe niso zmožne, zato se jim tudi ne sme pustiti, da bi sodelovale na cerkvenem koru. Ako se hočejo torej uporabljati višji glasovi (soprani in alti), naj-se isti po starodavni cerkveni šegi izpopolnijo po deških glasovih. Tako Motu proprio.

Gotovo bi bilo najidealneje in najpravičneje, ko bi na naših cerkvenih korih mogli izhajati brez ženskih glasov. Ali ravno to je dandanes

marsikje skoraj nemogoče. Ako bi se torej hoteli iznebiti ženskih glasov, bi morali postaviti na cerkveni kor ali moški zbor, ali pa mešani zbor z deškimi glasovi. Z moškim zborom je na deželi navadno velik križ. Manjka lepih, visokih tenorjev, dostikrat pa tudi kremenitih, prijetnih basov. Še težje pa je, pridobiti in izvežbati lepe deške glasove.

Leta 1894 — torej 9 let preden je izšel Motu proprio — sem ob slavlju Palestrinine in Orlandove smrtne tristoletnice v Regensburgu na Bavarskem slišal v tamošnji stolni cerkvi mogočen mešan zbor z deškimi glasovi. Ljudje so deške pevce šaljivo nazivali »Domspatzen« (»stolni vrabiči«), a peli so tako krasno, da bi jim po mojem mnenju mnogo bolj pristajalo ime »Domnachtigallen« (»stolni slavčki«). Toda to so bili pri stolnici nastavljeni štipendisti, najboljši material, katerega si je pevodja za svoj stolni kor svobodno izbral ne le iz mesta, ampak iz cele provincije. In ti dečki so imeli izvrstno pevsko šolo. Da, kjer je kaj takega mogoče, kar smo videli in slišali v Regensburgu, je čisto lahko pogrešati ženske glasove in naravnost nespametno bi bilo, ako bi se v tako ugodnih razmerah ne hoteli ravnati po navodilu, ki ga daje Motu proprio.

Pred leti so imeli tudi v frančiškanski cerkvi v Ljubljani mešan zbor z deškimi glasovi. Spominjam se pa dobro, da mi je tedanji frančiškanski pevovodja in skladatelj p. Angelik Hribar večkrat tožil, kako velike težave ima z deškimi pevci. Komaj jih človek nekoliko izvežba, pa mu že mutirajo in niso več za rabo. Ko je pozneje prevzel vodstvo frančiškanskega kora p. Hugolin Sattner, je deške glasove kratko malo odstranil in jih nadomestil z ženskimi glasovi. In tedaj, ko je imel p. Hugolin na koru izvrstne ženske glasove, se je frančiškanski pevski zbor v kratkem dvignil na izredno umetniško višino, da so ga po pravici prištevali k najboljšim našim pevskim zborom.

Znani nemški liturgik Pavel Krutschek pravi, da sam osebno daje prednost deškim glasovom, toda ni jih lahko dobiti. Sicer pa imajo tudi ženski glasovi marsikaj, v čemer prekašajo deške glasove. Ženski glasovi vztrajajo leta in leta, dočim postanejo deški glasovi v kratkem času nerabni. Deški soprani vobče ne dosejajo višine ženskih sopranov. V višji legi se morajo mnogo bolj napanjati kot ženski glasovi, zato pa se tudi prej utrudijo, zlasti še v dobah, ko je treba izredno veliko peti, kakor n. pr. o božiču, veliki teden in o veliki noči. Ako je še ozračje v cerkvi mrzlo in mokrotno, je pri dečkih kaj navadna posledica nahod in hripavost. Za zgled navaja Krutschek, kako so nekoč v stolni cerkvi v Vratislavi (Breslau) o velikonočnih praznikih postali dečki tako hripavi, da še na belo nedeljo niso bili za nobeno rabo. Videti je, da deški glasovi nimajo tiste odporne moči, kakor jo imajo ženski glasovi.

Krutschek navaja tudi še to-le primeru: Kakor je strogo in pod grehom prepovedano, da bi ženske osebe *pri oltarju* ministrirale, a se vendar trpi, da smejo v slučaju resnične potrebe duhovniku pri sv. maši *od daleč* odgovarjati, ravno tako smejo — ako ni pripravnih moških ali deških glasov — ženski glasovi sodelovati na koru, ki je oddaljen od

oltarja ter se navadno nahaja ravno na nasprotnem koncu cerkve. Nikdar nikoli pa bi ne smele ženske sodelovati v presbiteriju.

Dandanes se tako zelo priporoča in goji skupno ljudsko petje. Zanimivo je, da je sv. oče že leta 1893 izrazil srčno željo, naj bi verniki na podoben način, kakor pri litanijah ali *Tantum ergo*, tudi pri liturgični službi božji peli skupno speve, kakršni so n. pr. *Gloria*, *Credo* in drugi. Prav gotovo pa ni mislil sv. oče, da bi peli te speve samo moški in dečki, ženske pa naj bi bile pri tem tiho kakor ribe. V resnici bi morali deti ženskam torbe na usta, ako bi hoteli doseči, da se ne bi v svetem navdušenju tudi one združile z moškimi glasovi in ne bi z njimi vred glasno prepevale čast božjo.

Prav isto pa priporoča sv. oče tudi v *Motu proprio* samem, ko piše: »Posebno je treba gledati na to, da se gregorijansko petje zopet ukorenini med ljudstvom, da se ljudstvo zopet dejansko udeležuje bogoslužnih opravil v cerkvi, kakor je bilo to prej v navadi.« Beseda »ljudstvo« pa ne pomenja samo moških, temveč brezdvomno tudi ženske, katerih je navadno v cerkvi še največ. Da, vse ljudstvo, vsi verniki v cerkvi, moški in ženske, naj bi z združenimi močmi in s skupnim petjem poveličevali Boga.

Jasno je torej, da prepoved ženskih glasov tudi pri liturgični službi božji nikakor ni tako absolutna, da bi tamkaj, kjer je to potrebno ali koristno, ne dovoljevala pametnih izjem. Zato pa je že pokojni prefekt kongregacije za svete obrede, kardinal Bartolini, ki je umrl leta 1887, izjavil, da ako čast in lepota cerkvenih spevov ali drugi pametni razlogi zahtevajo ali priporočajo sodelovanje ženskih glasov pri cerkvenem petju, ni temu nič na poti, dokler tega škof *direktno* ne prepove.

Ne pri nas ne v sosednjih naših škofijah niso škofje doslej tega še nikjer prepovedali, ker so bili prepričani, da bi bila taka prepoved za naše cerkveno petje smrten udarec. Pač pa vemo, da je naš bivši knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič v osebni avdijenci dobil od svetega očeta Pija X. samega nekak ustni spregled uporabe ženskih glasov na naših cerkvenih korih. Ko je namreč Prezvizišeni pojasnil sv. očetu, da bi bila odprava ženskih glasov s cerkvenih korov marsikje pri nas združena z nepremagljivimi težavami, je del sv. oče roko pred oči, rekoč: »Faremo cosi«, to je: spregledali bomo skozi prste.

O blagopokojnem goriškem nadškofu dr. Sedeju, ki je bil tako strog in navdušen cecilijanec, si istotako ne moremo lahko misliti, da bi ne bil tudi on pri kaki avdijenci govoril s sv. očetom o tej zadevi. Dejstvo je, da je na birmskih vizitacijah slišal večinoma mešane pevske zборе z ženskimi glasovi, a meni vsaj ni znano, da bi bil kje prepovedal ženske glasove. In prav isto velja brezdvomno tudi o lavantinskih škofih.

Vsi naši vrli višji pastirji so v svoji modrosti spoznali, da se je treba v tem pogledu varovati vsakega prenačlenjenja, ker bi sicer prevelika gorečnost utegnila povzročiti še večje zlo. Ako bi hoteli v kaki škofiji kar splošno odpraviti s cerkvenih korov ženske glasove, bi bilo to za premnoge cerkvene pevske zборе pravcata katastrofa. Kako korist

pa bi imela sv. Cerkev, ako bi se s takimi strogimi odredbami zatrla do-
sedanje lepo cerkveno petje?

Kjer je torej mogoče nadomestiti ženske glasove z lepimi deškimi
ali moškimi glasovi, naj se le izvede dotični predpis v Motu proprio! Kjer
pa to ni mogoče, naj še nadalje sodelujejo ženski glasovi na naših cer-
kvenih korih. Pri tem pa naj se strogo pazi na to, da so na koru pevci
ločeni po spolu: na eno stran naj se postavijo moški, na drugo pa ženske.
To zahteva izrečno tudi naša »Okrožnica o cerkveni glasbi« z dne 1. fe-
bruarja 1914.

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Ponovno stopnjevanje v uvajanju novotarij iz opernega območja v
cerkveno glasbo znači neapoljska šola (»C. Gl.« 1934, str. 140); kar so
skladatelji mlajše benečanske šole uspešno pričeli, to je neapoljska šola
s polnim uspehom izvedla in oživotvorila. Izvedbo spremljave pevskega
dela so — poleg orgel — poverili instrumentom: Že njihov zvok je —
v primeri z orgelskimi — čutnejši, posvetnejši, njihova uporaba prostejša,
melodična črta živahnejša in obsežnejša. Virtuoznost godbenikov je ne-
kako nujno prešla na pevce, ki so se pričeli loviti za zgolj zunanjimi
učinki, zanemarjali pa prave notranje muzikalne vrednote. Ni jim seveda
tega šteti v zlo; novost jih je vabila, veselili so se petja kot takega, raz-
mišljati o morebitnih estetskih zakonih se jim je zdelo brezplodno.

Poznanje glavnih stilnih znakov operne in sploh instrumentalne
glasbe te dobe je sploh važno, ker so bili preneseni na dela cerkvene
glasbe. — Oblika, kjer je mogoče vse te značilnosti najbolj razbrati — je
sestava latinske maše. Vprašanje, kako arhitektonsko oblikovati sicer vse-
binsko tako raznolike mašne dele: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Bene-
dictus, Agnus, da bo končno nastala celota, je bilo stalno na dnevnem
redu. Neka enotnost mora biti dosežena; kaj naj bo ta rdeča nit, ki vse
skupaj edini? Enotnost je pa dovolj poudarjena s protistavo kontrastov
(nasprotij), ki se med seboj dopolnjujejo in prepričujejo. Kontrapunktični
slog je s privzemom koralne melodije (cantus firmus) nalogo lahko rešil.

Kontrapunktično snovanje na podlagi dane melodije (cantus firmus)
je nudilo dovolj prilike za poudarek enotnosti kot tudi za potrebna na-
sprotja. Glasbena znanost je na podlagi Tridentinskih kodikov ugotovila
še drugi vzorec kompozicijske tehnike pri arhitektonskem oblikovanju
mašnih spevov (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus). Na-
zivljajo jo: Parodie-messe¹. »Parodija« znači sicer zasmehovalno (sme-
šeče) posnemanje ali predelovanje kakega književnega dela: v navede-
nem primeru pojem »smešnega« nima kaj opraviti, pač pa posnemanje

¹ Fischer: Zur Kennzeichnung der mehrstimmigen Setzweise um 1500.

oziroma predelovanje. Bistvo te tehnike obstoji v tem, da ne tvori več ena sama koralna melodija ali en glas iz večglasne skladbe s n o v za nadaljnje oblikovanje in snovanje — ampak večglasne skladbe kot celota, z vsemi svojimi glasovi. Kot taki vzorci so služili najbolj moteti skladatelja samega ali pa jih je vzel pri drugem skladatelju. Tukaj so imeli skladatelji dovolj možnosti na različne načine dati material predelati in ga z novim življenjem prekasiti. Kot vzorci so prav prišle tudi druge oblike, katerim so sicer dosedaj vodilne teme (*cantus firmus*) odvezemali, n. pr. *chanson* ter nemške in italijanske svetne pesmi. Na kateri način je skladatelj določeni vzorec preoblikoval, je hkrati značilno tudi za njegovo osebnostno noto. Osnovno načelo pač ostane, da se kot vzorec vzeta skladba razčleni v bistvene sestavne dele, kateri se z vmesnimi, prostimi vložki med seboj vežejo in sicer toliko časa, da je ciklična skladba končana.

Za rešitev iste naloge (poudarek enotnosti in protistavo nasprotij) je novi koncertantni slog nudil še več možnosti; na posodo je šel v zakladnico svetne operne glasbe.

Nova izrazna sredstva koncertantnega sloga so skladatelji neapoljske šole ponesli tudi na področje mašne kompozicije; novost sta bila orkestralna oprema in pa uvedba arioznega stavka bodisi za solo-glas ali duet: tako, da si kontrastirajo zborovska mesta z zaključnimi solo (ali duo) stavki, ki so opremljeni tudi z orkestralno spremljavo. Zgled v neapoljskem slogu zložene maše je Caldaraova: »*Missa dolorosa*« z naslednjimi zaključnimi arijami (dueti): *Christe eleison* (duet: sopran-bas), *Domine Deus, Rex coelestis* (alt), *Domine fili unigenite* (duet: tenor-bas), *Quoniam tu solus — do Jesu Christe* (duet: sopran-alt), *Benedictus — do hosana* (duet: alt-tenor). Vsak teh oddelkov znači posamezno zaključno neapolitansko arijo: prvemu delu, ki modulira v dominantno ali molovo paralelo, sledi motivično sorodni drugi del, ki vodi nazaj v toniko. Vsaka izmed teh arij je opremljena z b. c. (*basso continuo*) in koncertantno instrumentalno spremljavo vsaj dveh instrumentov, katerim so dodeljene vmesne igre med posameznimi zaključnimi odstavki, ki so največkrat izpolnjene z daljnjim razvijanjem ritornela. Zborovski oddelki se po svoji izvedbi tudi ločijo med seboj: ali so zgolj akordično zasedeni, drugod zopet s komaj nakazano in delno izvedeno polifonijo, ponekod zopet strogo kontrapunktično zastavljeni. Fuga ima kar določeno mesto koncem *Gloria* in *Credo* (*Cum sancto Spiritu — Et vitam venturi saeculi*). V medsebojnem zlitju dveh stilnih smeri: kontrapunktične tehnike — dediščino benečansko-rimske šole in novimi melodično-harmoničnimi ter oblikovnimi pridobitvami neapeljske šole leži podlaga, na katero se nasloni daljnji razvoj cerkvene gilasbe, kjer leže tudi osnove dunajske novo-klasične smeri.

Stalno kvišku naravnana je tudi razvojna črta oratorija, ki je nanašen v imenih: *Cavaliere* (1550—1602), *Carissimi* (»C. Gl.« 1932, stran 145), *Legrenzi* (»C. Gl.« 1934, str. 45) in zlasti *Schütz* (»C. Gl.« 1934,

str. 74), ki združuje v svoji osebi nizozemsko korenitost, italijansko uglajenost in nemško globino občutja. Nadvlada v glasbi preide od Italijanov na Nemce. Namesto sceničnih pripomočkov uvede Carissimi pri-povedovalca. Še bolj kot v cerkveni glasbi so se mogle novosti neapeljskega opernega sloga razplesti v področju oratorija.²

Schering razporeja v duhu neapoljske šole snujoče skladatelje tako: v dobi 1700—1750 v Italiji: Scarlatti, Vinci, Feo, Leo, Pergolesi, Casali, Jomelli, Porpora, G. B. Martini; na Dunaju (deloma še v smeri benečanske šole): Ziani, Lotti, Caldara, Fuchs, Ant. in Giov. Bononcini, Reuter, Conti, Porsile, Predieri, Bonno; v Dresden u: Ristori, Heinichen, Hasse, Zelenka. — V dobi 1740—80: v Italiji: Piccini, Perez, Majo, Fischietti, Galuppi, Anfossi, Sacchini, Bertoni; v Nemčiji: Schürer, Gassmann, Wagenseil, Haydn, Mozart.

Gornje razporejanje je potrebno zlasti v pogledu oratorijske kompozicijske tehnike; v manjše podrobnosti pa se seveda ne moremo spuščati.

Zaključek neapeljske šole tvori nečak Aleksandra Scarlatti-ja, Jožef Scarlatti (rojen v Neapolju 1712, umrl na Dunaju 1777, kjer je živel od 1757; tvori nekak prehod z juga na sever — kamor je tedaj tudi prešla vodilna vloga v glasbi.

(Dalje prihodnjič.)

Stanko Premrl:

Hrvatski cerkveni kantual.

Bil je odločno pogumen, morda nekoliko drzen korak, lotiti se v današnjih težkih časih izdaje tako velikega, res monumentalnega dela, kakor je »Hrvatski crkveni kantuale«; a vrlemu, podjetnemu in idealno usmerjenemu glasbeno-pevskemu društvu »Vijenac« v nadbiskupskem bogoslovnem semenišču v Zagrebu — ki prav sedaj obhaja svojo 100 letnico — je delo z božjo pomočjo in s sodelovanjem odličnih hrvatskih cerkvenih glasbenikov in liturgikov popolnoma uspelo.

Hrvatje so imeli že razne cerkvene pesmarice. Kot zadnja jim je dobro služila »Hrvatska crkvena pjesmarica«, ki je v drugi, povečani izdaji izšla leta 1919 in jo je izdalo tudi društvo »Vijenac«. Sedanji kantual presega vse dosedanje predvsem po izrednem obsegu: je namreč knjiga velikega formata s 600 stranmi. Pa tudi po svoji izbrani vsebini. V sedanjem kantualu so izpuščene vse take pesmi, ki ne odgovarjajo cerkvenemu in narodnemu duhu. Izredno mnogo strani je odmerjenih gregorijanskemu koralu: mašam, himnam, sekvencam, pasijonom, večernicam itd. V celotni zamisli, razporedbi in priredbi pa hoče biti sedanji kantual hrvatskim organistom priročnik za vsa bogoslužna opravila med cerkvenim letom.

Kantual prinaša na prvem mestu kratka navodila zborovodjem in organistom. Napisala sta jih: Filip Hajduković, ravnatelj kora v zagrebški stolnici, in Franjo Dugan, profesor in organist v zagrebški stolnici. Prvi popisuje razvoj cerkvenega petja: o gregorijanskem koralu — rimskem in ambrozijanskem — v prvih stoletjih, potem o rimskem pod papežem Gregorijem Velikim, o razširjanju koral, koralni notni pisavi in nadaljnjem razvoju koral do danes; o koralnem petju, o koralnih lestvicah

² Handbuch der Musikwissenschaft, Lieferung 23.

forma, ampak le vsebina, ideja. Drugače jo bo pojmoval subjektivist, drugače spet formalist, ki izvaja vso lepoto le iz lepe oblike.

Toda vsa ta pojmovanja o lepoti se zrušijo ob mogočnem vekotrajnem sistemu tvarnosti in nadtvarnosti. Pravilno mnenje o lepoti mora namreč upoštevati vse elemente v analizi lepote. Treba je motriti vsebinsko in formalno stran in jo združeno presoјati, potem prodre človek najgloblje v estetično vrednost umetnin. Za človeka torej, ki prizna duha in tvarino, torej načela dualizma, ki prizna pozitivno religijo in Boga, za njega obstajajo pravilne večne resnice o lepoti. Ali obstaja prava lepota tam, kjer se zanika Bog, duša, onostranstvo? Ali je prava lepota tam, kjer se tepta pozitivna krščanska religija in se z vso silo vcepljajo moderne poganske ideje? Ni prave lepote tam, kajti lepota je odsev reda, ki je od Večne Lepote, od Boga, kakor nam tako lepo pravi sv. Avgustin (De vera Religione c. 47). Na sintezi čutnega in nadčutnega se nam kaže lepota v pravi in lepi obliki, v pravi in globoki vsebini, tam kjer sta duh in tvarnost združena v čudovito enoto. Tudi glasbena zgodovina sama nam pokaže pravo resničnost ter trditev o lepoti in poda za to najjasnejši dokaz, saj so najveličastnejša in najmogočnejša glasbeno-umetniška dela tista, ki predstavljajo večne religiozne ideje. — Od prvih preprostih, a lepih in vzvišenih glasbenih umetnin, ki se nam predstavljajo v obliki koralnih spevov, preko mirnega in globokega večglasja, do mogočnih modernih polifonskih skladb, ki jih slišimo v cerkvi ali v koncertni dvorani — vse to nam predstavlja vedno višek lepote, ki odseva v posameznih dobah na svojski način iz religiozno-glasbenih umotvorov.

Povej! Morda še ne poznaš lepih in tajinstvenih koralnih kantilen, psalmodij, himnov in prefacij? Morda še ne poznaš krasnih skladb od neminljivega Palestrine in Orlanda di Lasso? Morda ne poznaš veličastnih del večnih: Bacha, Händela, Haydna, Beethovna, Mozarta, Cherubinja, Liszta, Mittererja in še mnogih? Gotovo jih poznaš, saj nam odkrivajo preveč vzvišene umetniške lepote, ki je pa le odsev in daljnji sen večne Lepote — Boga.

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

Spodnja čeljust.

Zgornja čeljust je nepregibna, zato so važni za tvorbo glasov le gibi spodnje čeljusti. O vplivu teh gibov na izreko si fonetiki niso še povsem na jasnem, nekateri jim pripisujejo premalo, drugi pa preveč važnosti. Napačno se mi zdi, ako sklepamo iz dejstva, da je mogoče vse glasove izgovoriti s stisnjenimi zobmi, »da je čeljustni kot za tvorbo vokalov podrejenega pomena«;¹ istotako se mi zdi napačna trditev tistih fonetikov, ki

¹ Jespersen: Lehrb. der Phon. str. 25.

pravijo, da so razne barve vokalov odvisne predvsem od čeljustnega kota. Kakor povsod bo tudi tukaj pravilna srednja pot. Gibi spodnje čeljusti niso ne podrejenega pomena, niti ni od njih odvisna vokalna barva, pač pa so za normalno estetično govorjenje in petje prav tako potrebni, kakor n. pr. gibi jezika, ustnic in drugih organov. Imel sem večkrat priliko opazovati pevce, ki so peli s stisnjenimi zobmi in tudi Jespersenov kadilec,² ki govori vse svoje življenje s čedro v ustih, ni baš redka prikazen, toda ta dejstva ne dokazujejo prav ničesar. Saj tudi invalid, ki nima noge, se lahko premika če si pomaga s palico, zato pa ne smemo trditi, da so noge za hojo podrejenega pomena. Prav tako slabo, kakor stiskanje čeljusti je prekomerno odpiranje ust, ki ga večkrat opazujemo pri pevcih dvomljive kvalitete. Medtem, ko povzroča stiskanje čeljusti nejasno izreko in pri petju zobni nastavek, povzroča nenaravno odpiranje ust odprto petje in kričave glasove². Zato vidimo pri dobrem govorniku, kakor tudi pri dobrem pevcu, da se usta povsem naravno odpirajo, mogoče za spoznanje bolj, kakor pri vsakdanjem govoru.

Točnih razmakov čeljusti za posamezne glasove ni mogoče določiti in bi bilo to za praktično uporabo tudi brezpomembno. Največji razmak najdemo pri *a*-ju in pri širokih vokalih (*e*, *o*) kjer znaša približno 1½ cm. Pri ozkem *e*-ju je manjši (približno ¾ cm), pri *i*-ju pa niti ne moremo govoriti o kakšnem razmaku, kajti notranja robova zgornjih in spodnjih zob ležita skoro v isti črti eden za drugim.

Za petje pa imajo gibi spodnje čeljusti še prav poseben pomen. Tu ne gre namreč le za izreko, ki smo je vajeni iz vsakdanjega govora, temveč za izvajanje vokalov v določeni barvi na visokih in na nizkih tonih, za ohranitev resonance, za naraščanje in pojevanje glasu, za nastavek in še za marsikaj drugega. Ker bi ta snov presegala okvir prednjega sestavka, ki ima zgolj namen seznaniti čitatelja z artikulacijami spodnje čeljusti, moramo ta vprašanja prihraniti za primernejše poglavje.

Ustnice.

Delovanje ustnic je usmerjeno v dve plati: v tvorbo novih glasov in v dokončno izoblikovanje glasov, ki so se porodili kje drugje v nastavni cevi. Izredna gibkost jih usposablja, da urejujejo velikost ustne odprtine in s tem višino glasov in resonančnost. Od vseh organov so ustnice najbolj izložene našim očem, zato je opazovanje ustničnih artikulacij razmeroma lahko. Kakor beremo na obrazu in v očeh duševno razpoloženje človeka, tako bere dober opazovalec lahko na ustnicah izgovorjene besede. Opazovanje ustničnih artikulacij je zlasti za gluhoneme izredne važnosti, ker jim omogoča občevanje z normalnimi ljudmi. Pa tudi v vsakdanjem življenju uporabljamo včasih nemo artikuliranje, n. pr. kadar nočemo zbuditi spečega človeka, pa bi vendarle radi kaj sporočili oddaljeni osebi. Prav pridno se poslužuje branja z ustnic naša šolska mla-

² Prim. C. Gl. I. 52, str. 71 in 74.

dina, ki kaj rada za učiteljevim hrbtom izpopolnjuje z neslišnimi artikulacijami pomanjkljivo znanje svojih tovarišev.

Artikulacije ustnic delimo v dve veliki skupini:

a) v dvoustične (bilabialne ali labiolabialne), kadar se giblje spodnja ustnica v smeri proti zgornji in

b) v ustničnozobne (labiodentalne), kadar se giblje v smeri proti zgornjim zobem.

Poleg teh vertikalnih gibov pa imamo pri ustnicah še gibe v horizontalni smeri.

Dvoustična artikulacija.

Zapora. Z ustično zaporo izgovarjamo, kakor nam pove zrcalo, tri glasove *p*, *b* in nosnik *m*. Če primerjamo njih artikulacije, vidimo, da si niso povsem enake. Pri *p*-ju so ustnice bolj napete kakor pri *b*-ju in dotikalna ploskev zapore je manjša. Zapora za *m* sliči najbolj zapori za *b*. Močno se razlikujejo med seboj zapore po namenu, ki ga imajo, odnosno po akustičnem učinku. Zapora *m* ima namen preprečiti zraku prehod skozi ustno votlino in usmeriti ga v nosno votlino, zapori za *b* in *p* pa hočeta zadržati zrak, zgostiti ga v ustni votlini in pripraviti eksplozijo, ki je značilna za takšne glasove. Pri eksploziji se odpre zapora za *p* bolj pasivno, za *b* pa bolj aktivno.

Po tej kratki opredelitvi nam bo lažje zasledovati nekatere posebnosti zapornikov, ki so za izreko manjšega pomena, za petje pa vendarle važne. Hočemo li artikulirati zlog *pa*, tedaj zapremo usta lahko dolgo prej, preden izgovorimo zapornik. *P* se oglasi šele takrat, kadar se je nabralo v ustih toliko zraka, da zaporo razžene. Vokal sledi *p*-ju neposredno, ker se izvrši eksplozija v njegovo obliko, tako da ni med glasovoma prav nobenega presledka. Zadeva se nekoliko izpremeni, ako zlog obrnemo *ap*. Radi artikulacije *p*-ja nastane med *a*-jem in *p*-jem kratek presledek, ki je potreben za tvoritev zapore. Čim bolj se obotavljamo z izreko *p*-ja, tem daljši je presledek. Nikoli pa ne moremo izgovoriti obeh glasov tako spojeno, kakor pri zlogu *pa*. *Enak presledek nastane tudi sredi besede pa-pa*. Še večji je pa presledek, ako se ne izvrši eksplozija v zvezi z vokalom, ampak samostojno (*pap-a*), tako da je drugi glas le nekak privesek prvega. Človek bi mislil, da je takšna izreka nemogoča, vendar sem jo nešteto krat izsledil pri pevcih (pod-oknica, ljud-je in sl.). Pripominjam pa, da je tu krivda skladateljev večja, kakor krivda pevcev, kajti skladatelji se še vedno rajši poslužujejo slovničnega razlogovanja, kakor fonetičnega, kar včasih tudi najboljšega pevca zapelje v greh. Vsekakor si moramo te posebnosti izreke zapornikov zapomniti, ker se nanje še povrnemo pri pevskem razlogovanju.

Če si sledita v besedi dva ustična zapornika (*ampak*, *bomba*), tedaj imata oba glasova eno samo zaporo. Presledka med glasovi ni v tem primeru nobenega.

Prim. C. Gl. I. 52, str. 12.

Črtice iz življenja slovenskega organista.

Večkrat sem že bral o velikih umetnikih in njihovi veliki glasbeni umetnosti, da so živeli jako dobro in imeli velike dohodke, pa da so proti koncu svojega življenja obubožali ter beraško umrli zapuščeni od vsega sveta. Tako menim, da se slovenskim organistom tudi ne cedi med in mleko v usta. Naj podam nekaj črtic iz življenja slovenskega organista iz lastnega dogodka kot prave in resnične.

Bernard Pirnat je zagledal luč sveta 20. avgusta 1862 v sredo opolnoči v Veliki Bučni vasi št. 24, fara Prečna pri Novem mestu, kot najmlajši sin Janeza Pirnata, mizarja in hišnega posestnika, ter matere Margarete rojene Kranjčič. Pred menoj so bili še trije bratje: Janez, Franc in Jožef, ter dve sestri: Marija in Marjanka; za menoj pa 5 let pozneje sestra Ana, ki še edina živi v Novem mestu, poročena z Jožefom Petričem. Kot majhen otrok sem že rad pel z materjo in svojo sestro tole pesmico:

Češčena Marija,
Češčena si Ti,
Češčena mi bodi,
O prosi za nas.

To pesmico je naju mati naučila, ki je bila tudi 15 let cerkvena pevka. Moja mati je znala mnogo pesmi na pamet. Spominjam se naslednjih pesmi: »Od sodnega dne«; Sv. Trije kralji: »Na kamelah jezdi, se od zlata svetijo«; Sv. R. Telo: »Ljuba duša moja, glej kaj se godi«; pesmi misijonarja č. g. Fr. Pirca: potovanje v Severno Ameriko med divje rdečkožce Indijance, ko je šel oznanjevat sv. vero in spreobračat te divje ljudi.

Angelsko petje. — Božji opomini.

Ko sem bil še majhen otrok, morda 4 ali 5 let star, se mi je tole prigodilo. Mati me je večkrat poklicala, da sem šel na stran na potrebo. Na kmetih so po navadi stranišča zunaj hiše. Po maternem klicu sem takoj vstal in šel venkaj. Nebo je bilo temno oblačno; mirna in tiha noč je pokrivala zemljo. Kar naenkrat zaslišim iz oblakov krasno doneče in glaseče petje. Stojim, poslušam, pa vedno lepše se je slišalo. To so bili tako lepi in krasno doneči glasovi, da jih ne morem popisati. Angeli so peli. Kot izurjen večletni glasbenik in pevec sem mnogo preigral in prepel svétnih in cerkvenih pesmi, motetov, latinskih maš, Tantum ergo, Te Deumov in mnogo slovenskih narodnih in cerkvenih napevov. Marsikdaj sem slišal krasno doneče orgle, ubrano godbo na imenitnih instrumentih, velike zборе pevcev, kakor je bilo na Dunaju l. 1928, ko je pelo naenkrat 40.000, beri: štirideset tisoč grl. Vse to moje orglanje in petje ter vse drugo tu navedeno je trikrat ničla proti onemu, kar sem slišal iz oblakov peti. Lahko rečem, da sem kot nedolžen otrok slišal angele v oblakih ali v nebesih peti. Tisoč in tisočkrat sem se že spomnil te pevske angelske noči in je ne bom pozabil do smrti.¹ Spomnil sem se na mater, naj bi tudi mati slišala to lepo angelsko petje, ter sem jo tekel poklicat. »Mati! brž, hitro pojdite venkaj, boste slišali angele peti.« Jaz sem šel takoj potem venkaj in mati za

¹ Tudi osebe, ki so bile navzoče pri smrti sv. Stanislava Kostka v Rimu 15. avgusta 1568 in slišale nebeško petje, so bile od tega petja tako prevzete, da jih potem nobena svetna godba in nobeno še tako ubrano človeško petje ni moglo več razveseliti. — Ur.

menoj. Ko sem stopil čez prag pod milo nebo, sem petje še slišal. Ko pa je mati prišla do vežnega praga, je vse utihnilo. Tako materi ni bilo dopuščeno, da bi slišala angele peti.

Jaz sem ponoči še mnogokrat hodil venkaj, da bi slišal angele peti, toda slišal jih nisem nikoli več. To je bilo gotovo znamenje, da bom tudi jaz postal kdaj pevec za Boga, in zgodilo se je, kar sem že kot otrok pokazal, da bom pevec. Zdelo se mi je, da sem poslušal to krasno petje le nekaj minut. Mati pa mi je rekla, da sem bil gotovo 2 do 3 ure zunaj, če ne več. Ko to pišem, je preteklo že 68 let, pa vedno imam ta dogodek v spominu.

Leta 1868 je Velika Bučna vas pogorela. Ogenj je uničil 9 hiš in gospodarskih poslopij. Naša hiša, ki je bila bolj oddaljena na samem, je ostala. Ker je bila moja sestra Ana komaj nad leto dni stara in sem se zanjo bal, sem jo prenašal z enega kraja v drugi, kakor mačka mlade.

Leta 1871 so me moja mati dali služiti k moji teti Neži, materini sestri, po domače Škrobutovi v Družinsko vas, fara Bela cerkev, s pripombo, da me dajo tam v šolo; v šolo me niso dali, ampak sem moral krave pasti po trnjevih pašnikih in gozdovih ter tudi druga dela opravljati. Pri pastirjih sem se marsikaj slabega naučil, posebno pa kleti, vrage in hudiče klicati; to je bila takrat moja šola. Poleti, ko je bilo mnogo muh in brencljev, so krave in teleta bezljale čez drn in strn po bodečem grmovju. Jaz sem za njimi tekal bos, rentočil in klel, da se je vse kadilo. To pa seveda mnogokrat. Ker sem čedalje huje klel, se mi je nekoč sanjalo, da sem bil zaradi te hudobije vržen v pekel. To je bil prvi opomin od Boga. Drugi opomin pa je bil hujši. V soseščnji hiši z enim nadstropjem je bil neki godec, zelo hudoben mož in velik preklinjevalec. Sedel sem neki večer takoj po Ave Mariji pod kozolcem poleg domače hiše na vrtu. Kar naenkrat nekaj zakruli kot prašič. Ozrem se; kaj vidim: gorečo kroglo na hodniku sosedove hiše prvega nadstropja. Ta goreča krogla je puhala ogenj okoli sebe in krulila. Iz hodnika je padla na tla v poleg stoječo lužo; tam je puhalo, da je voda okoli škropila. Naenkrat pa se goreča krogla začne pomikati čez planke proti meni. Brzo sem jo ubral na skedenj v seno. Prišla pa je pošast do skednja ter praskala s kremplji po zidu, začela travo trgati in muliti po tleh. V strašnem strahu sem se zaril v seno in začel moliti. Pošast je nehala svoje delo in zginila. Jaz pa v strahu in trepetu, da bo treba iti s hudobcem, nisem mogel dolgo zaspati. Zjutraj ob pol petih me je prišel klicat moj bratranec Jože, naj vstanem in ženem krave na pašo. Solnce je že sijalo. Vstanem in s strahom pogledam, če me še hudobec čaka na voglu. Pogledam natanko na zid in po tleh; ničesar nisem opazil, kar sem ponoči slišal. Tako mi je Bog poslal drugi opomin, naj se poboljšam. Od tistega časa ne kolnem več.

Še en dogodek iz svojega življenja moram popisati. Videl sem tudi smrt, pa ne tako, kakršno slikajo: iz samih kosti in koso. Zvečer pred Ave Marijo sem sedel na vozu pod kozelcem in jedel kruh. Kmalu pride mimo neki škripajoči voz, naložen z dvema sodoma in vprežen s par konji. Za tem vozom pa se pomika bel steber v velikosti človeka. Ko pride voznik po cesti do našega voza, gre voznik zavirat, ker gre tu cesta navzdol proti Novemu mestu, druga pelje v Belo cerkev, tretja pa v Šmarjeto. Ko je voznik zavrl, ni voz več škripal ter se je mirno dalje pomikal, kakor splošč vozovi. Smrt ali beli steber pa se obrne in gre zopet nazaj navzgor. Tako je smrt naredila pot trikrat doli in trikrat navzgor. Pri tretji vrnitvi sem hotel vprašati, kdo je, toda nisem mogel glasu dati iz sebe. Čez 3 dni pa je umrl pri tretjem sosedu star mož. To je bil spomin in naznanilo smrti starega Kravželjna. Ta beli steber so videli tudi: moja sestrična Marija, bratrančeva žena Ana in teta Neža.

Kadar sem pasel živino pri teti Neži in če so se krave in teleta mirno pasla, sem delal cerkve in zvonove iz ilovice. Bil pa je pri meni vedno rad star pastir Janžek, ki je imel nekoliko bolno sključeno desno koleno. Temu sem večkrat pomagal njegovo živino vračati, ker sam ni mogel tekati. Pri neki priložnosti sem mu rekel, naj dene na koleno v vodo namočeno gosto rženo moko in dobro obveže. Pozneje mi je rekel, da mu je jako pomagalo. Ko me je le večkrat videl, kako zidam cerkve in vlivam zvonove, se je izrazil proti drugim: iz tega fanta Bernarda bo še enkrat nekaj.

Prišla pa je dne 28. decembra 1872 mati pomé ter me vzela domov. Dobila me je vsega zapuščenega, umazanega in ušivega ter me spremila domov ravno na tepežni, to je nedolžnih otročičev dan. Dala me je po novem letu takoj v mestno ljudsko šolo v prvi razred. Zdelal sem I. razred z dobrim uspehom in bil 16. izmed 36 učencev. V II. razredu sem zdelal vse prav dobro in bil četrti izmed 40 učencev. V III. razredu sem bil šestnajsti in v IV. razredu sedemnajsti izmed 43 učencev. (Dalje.)

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Dne 27. februarja 1935 se je vršila po zadnjem občnem zboru prva odborna seja, katere so se udeležili poleg predsednika msgr. Steske še odborniki: dr. Dolinar, dr. Geržinčič, Janežič, msgr. Premrl, Puš, Rozman in Tomc. Po uvodnih besedah, v katerih je predsednik pozdravil vse udeležence, posebno pa še novoizvoljene društvene odbornike, je msgr. Premrl poročal o orglarski šoli in »Cerkvenem Glasbeniku«. Orglarska šola ima letos v smislu svoječasnega odborovega sklepa samo II. in III. letnik. Učiteljstvo je v glavnem isto in tudi učni uspehi so bili v I. polletju splošno zadovoljivi. Ker se nahaja v šolskem inventarju klavir, katerega šola ne rabi, je odbor pooblastil šolskega ravnatelja, da ga za primerno ceno proda. — »Cerkveni Glasbenik« se je postavil z novim letom na širše stališče s tem, da je postal glasilo vseh slovenskih cerkvenih glasbenikov. Ta izprememba je bila od mnogih strani tople pozdravljena in odbor je izrazil upanje, da se bo mogel list sedaj uspešneje razširiti tudi med one, ki so ga doslej odklanjali, smatrajoč ga za popolnoma zasebno zadevo ljubljanskega Cecilijinega društva.

Druga točka dnevnega reda je veljala nadzorovanju organistov. Ker se je ugotovilo, da večina nadzornikov že dalje časa ni poslala nobenih poročil o stanju cerkvenih zborov, je odbor sklenil, naj se prizadeti po škof. ordinarijatu opozore, da tekom letošnjega leta store svojo dolžnost. V kolikor bi posamezni nadzorniki ne mogli tega storiti, naj bi se nadomestili z drugimi.

Med ostalim je msgr. Premrl poročal o cerkvenem petju v župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani pri slovesni maši ob priliki praznovanja farnega patrona. Nadalje je izjavil, da bo zaradi pravilnega liturgičnega petja pri tihi maši, v smislu navodil ljubljanskega škofa, priobčil podrobnejše smernice v prihodnjih številkah »Cerkvenega Glasbenika«.

Končno je odbor razpravljal še o ljudskem petju, petju ob priliki evharističnega kongresa v Ljubljani in godbah pri procesijah s sv. Rešnjim Telesom. O slednjih je poudarjal, da še vedno izvajajo po večini s svetostjo takih procesij prav malo se skladajoče svetne skladbe, kakršne rabijo tudi za vse druge manifestacije, obhode itd. Da se bodo razmere tudi v tem pogledu kaj kmalu izboljšale, je odbor sklenil, da bo po natančnejšem premisleku izdelal in poslal o tem primeren predlog na škof. ordinariat.

Organistovske zadeve.

Občni zbor društva organistov za ljublj. škofijo se je vršil dne 29. aprila t. l. Po sv. maši ob 10 v stolnici, pri kateri so peli organisti in učenci orglarske šole v moškem zboru, je bilo zborovanje v Rokodelskem domu. Zanimanje za občni zbor se je kazalo v precej obilni udeležbi. Po pozdravu in poročilu predsednika je podal svoje poročilo tajnik g. Zabavnik. — Poročilo navaja, da je imelo društvo po zadnjem občnem zboru tri seje, izplačanih je bilo 23 podpor, v društvo pa je bilo sprejetih 29 novih članov. Na prosvetni oddelek banske uprave je bila vložena prošnja, naj se odredi, da učitelji ne bodo opravljali več službo organista, ker s tem škodujejo izšolanim organistom, ki čakajo brezposelni na službo. — Letos je bila nameravana škofijska sinoda v Ljubljani, pa se bo radi evharističnega kongresa vršila najbrže šele drugo leto, smo zato zbirali razne podatke o organistovskih službah, po katerih hočemo sestaviti spomenico in prošnjo za to sinodo, da se ista resno zavzame za rešitev in ureditev organistovskega vprašanja. — Umrli so v zadnjem času trije člani našega društva: častni član p. H. Sattner in redna člana Ivan Pogačnik in Venceslav Hlebce. Mir jim in pokoj! — Gospodarska stiska se pozna tudi pri našem društvu, vendar ne postajamo malodušni, ampak borimo in trudimo se tudi za naprej z vsemi močmi za izboljšanje in priznanje organistovskega stanu. — Blagajniško poročilo je podal msgr. Premrl. Dohodkov od zadnjega občnega zbora je 3575 Din, stroškov 3724 Din (za podpore 2955, eno posojilo 180 Din, za vdovski sklad izplačanih 440 Din, upravni stroški 149 Din. — Denarno stanje 29. aprila t. l. 831.55 Din. — Člani še precej redno plačujejo članarino. Manj povoljno pa plačujejo za vdovski sklad in bi bilo želeli, da tudi za vdovski sklad kolikor mogoče vsi in redno prispevajo. Občni zbor je vzel obe poročili z zadovoljstvom na znanje.

V odbor so bili za eno leto izvoljeni sledeči člani: Ivan Zdešar, predsednik, Josip Heybal, podpredsednik, Franc Zabavnik, tajnik, msgr. Stanko Premrl, blagajnik; Pavel Žagar, Avg. Fabjan in Pavel Jerman st., odborniki.

Članarina se določi na leto 20 Din, vpisnina 10 Din. Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev v Ljubljani je poslalo na občni zbor svoj pozdrav z željo tesnejšega sodelovanja obeh organizacij. Občni zbor je z zadovoljstvom in veseljem pozdravil to misel in imenoval štiri člane odbora, ki naj vodijo naprej to zadevo. Predsednik priporoča, naj bi tudi organisti postali člani te organizacije in naročniki lista »Bodočnost«, ki vedno in rad zagovarja koristi svojih članov nameščencev.

Z veseljem je bil sprejet predlog, naj se služba organista, oziroma njegovo glasbeno znanje koncesionira, da ne bodo smeli neizšolani in včasih zelo malo sposobni organisti izvrševati službe, ki pripada le izšolanim organistom. Gosp. prof. Bajuk priporoča organistom več stanovske zavednosti in več prizadevanja za to, da jih tudi država prizna kot stan, ki javno in kulturno deluje, kot stan, ki ima svoje dovršeno strokovno znanje in ki ne dela kulturno le v cerkvi, ampak deluje tudi v raznih drugih organizacijah in društvih. — Gosp. stolni dekan dr. Kimovec priporoča, naj se vodstvo orglarske šole in društvo organistov zavzameta pri vladi, da bi se dovršena orglarska šola upoštevala kot dovršena nižja srednja šola, oziroma vsaj kot dva razreda srednje šole. Msgr. Premrl k temu pripomni, da so se tozadevni koraki izvršili že pred več kot enim letom, žal do sedaj še brez uspeha; morda bo priziv prinesel boljši uspeh. Ta ugodnost bo organistu v službi vsestransko velikokrat prav prišla.

Predsednik pravi, da bo odbor društva zastavil vse sile, da se sklepi, sprejeti na občnem zboru, izvedejo in dejansko uresničijo.

Koncertna poročila.

1. **Koncerti v Ljubljani.** 22. februarja se je vršil v Hubadovi dvorani Händlov večer. Koncert je obsegal sledeče skladbe: Sonato v štirih stavkih za oboo, gosli, čelo in klavir, Pasakalijo v G-molu iz VII. suite, Kapričo v G-molu, Arijo z varijacijami v B-duru za klavir, Recitativ in arijo iz opere Kserkses, Slavčkovno sceno iz opere »Il pensieroso« in samospjev, fugo v E-molu in koncert v B-duru za orgle. Spored so izvajali: gospa Župevčeva (sopran), g. Lipovšek (klavir), g. Tome (orgle), g. Dermelj (gosli), g. Leskovic (čelo), g. Korošec (flavta) in g. Kocjan (oboa). — 1. marca je koncertiral violinski virtuoz g. Zlatko Baloković. Izvajal je Vivaldijev koncert v D-duru, Slavenskega Slavensko sonato in Franckovo sonato v A-duru, ter več manjših in značilnih skladb Blocha, Novačeka, Debussyja, Paganini-Baerwalda, Šimanovskega in Suka. Njegov koncert je sijajno uspel. Na klavirju ga je spremljal Helmut Baerwald. — 8. marca je bil slavnostni koncert v proslavo 85letnice prezidenta češkoslovaške republike T. G. Masaryka. Pomnoženi operni orkester je izvajal Smetanovo slavnostno overturo k operi »Libuša«, dva lužiško-srbska plesa lužiško-srbskega skladatelja Krawca, Gotovčevu simfonijsko kolo in Janačkovo simfonično pesem »Taras Bulba«. Kot sklepno točko so izvajali Dvořakov Te Deum za soli, mešani zbor in orkester. Kot solista sta sodelovala gospa Zvonimira Župevc (sopran) in g. Marjan Rus (bas). Pevski zbor je bil matičen. Koncert je vodil ravnatelj opere g. Mirko Polič. Izvajanje je bilo na odlični višini. Največje vtise so zapustili: veličastna overtura, Gotovčevu izredno razgibano in veleučinkovito kolo, ter Dvořakov mogočni a vseskozi jasni Te Deum. — 10. marca je ljubljanska salezijanska družina priredila krasno uspelo akademijo »Steze Gospodove«. Za to prirediteljev — ki je bila namenjena kot priprava na evharistični kongres — je tukajšnji salezijanski duhovnik g. dr. Jerko Gržinčič zložil več prav posrečenih glasbenih točk za mešani zbor z orkestrom. Njegova glasba očituje zdravo, krepko invencijo, živahen, bujen razplet, lepe viške in tudi prav čedno instrumentacijo. Pri skladbi »Zadnja večerja« je uporabil Blagoslovljen (Benedictus) in Jagnje božje (Agnus Dei) iz Gollerjeve maše v čast sv. Klementu Hofbauerju. Sodelovala sta: salezijanski mešani zbor in vojaški orkester, ki je pod vodstvom g. kapelnika Živanoviča zaigral kot overturo Mozartovo »Svečeniško koračnico« iz opere »Čarobna piščal«, za sklep pa Čajkovskega »Slavnostno koračnico«. Ostale glasbene točke je vodil g. dr. Gržinčič. — 11. marca je bil Dobrodelni koncert. — 13. marca se je vršil koncert slovenskih narodnih pesmi. Sodelovali so: sopranistinja ga. Pavla Lovšetova, baritonist g. Milan Jug, kot spremljevalec na klavirju g. dr. Švara, Slovenski vokalni kvintet, orkester Glasbene Matice pod vodstvom prof. L. A. Škerjanca in pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja g. Mirka Poliča. — 15. marca nas je obiskal moški zbor Rodina iz Sofije. Koncert tega odličnega pevskega zbora nam je v dovršeni izvedbi podal celo vrsto po večini bolgarskih cerkvenih in svetnih moških zborov. Zastopana je bila narodna in umetna pesem. Skladatelji pa: Kedrov, Lvovski, Dobroven, Gotovac, Stajnov, Pipkov, Kompanejski, Arhangelški, Hristov, Manolov in Prokopova. Koncert je vodil Asen Najdenov. — 18. marca se je vršila v Filharmonični dvorani javna produkcija gojencev drž. konservatorija. Nastopili so: bas-bariton Anton Petrovčič, ki je zapel Premrlov »Memento mori« in Pavčičevo »Priplula je pomlad«, čelist Gustav Šivic je zaigral Matheisonovo »Air« in Vandinijevo Sonato v F-duru, violinist Albert Dermelj Vitalijevo Ciacono, pianistinja Boža Šaplja Ravelovo »Le tombeau de Choprin (3 stavki) in Poulencovo Noveleto, Uroš Prevoršek (I. gosli), Roza Lubec (II. gosli) in Albert Dermelj (viola) so izvajali Dvořakov Tercet, pianist Valens Vodušek, ki je odigral štiri Prokofjeve skladbe, violinist Uroš Prevoršek Sarasateja Ciganske melodije, štefka Korenčan je zapela Lajovčevo »Mesečinoc in Smetane Spev Miladin iz opere »Dalibor« ter pianistinja Marta Osterc,

ki je odigrala Lisztovo La leggierezza in Weberjev Rondo brillante. Par na sporedu naznačenih nastopov je izostalo. Konservatoristi so pokazali prav dobre, nekateri prvovrstne uspehe. S tem sporedom so nastopili nekaj dni pozneje tudi v Zagrebu. — 29. marca se je vršil I. simfonični koncert ljubljanske filharmonije. Koncert je pripravil in vodil slavni francoski dirigent Rhené-Baton. Izvajali so Hector Berliozovo overturo Benvenuto Cellini, Cesar Franckovo Simfonijo v d-molu, Henri Rabaudovo Nočno procesijo, Paul Dukasov Scherzo »Črnošolec« in od slovenskih del: Matija Bravničarjevo Slovensko plesno burlesko. Pod vodstvom tega izredno zmožnega dirigenta, ki zna s silno močjo zajeti celoto, s prefinjenim čutom izoblikovati podrobnosti, ki zahteva skrajno disciplino glede ritma itd., je naša ravnokar ustanovljena Filharmonija podala odlične, težke skladbe z nenavadno prožnostjo, vigranostjo in dovršenostjo. Koncert je nudil prvovrsten, redek glasbeni užitek. — 1. aprila je sledil z napetostjo pričakovani koncert našega Akademskega pevskega zbora pod vodstvom g. Franceta Marolta. Akademski zbor vrši veliko kulturno delo, ko nam odkriva našo slovensko narodno pesem v njeni čim pristnejši obliki: Ko sega nazaj v našo pradavnino in oteva kar se še oteti da in nam iz rešenih drobec, prvotnih narodnih motivov gradi tudi nove glasbene umetnine. Po uspelem lanskem poskusu prikazati slovenski širši javnosti našo koroško in belokranjsko pesem, nam je letos postregel z našo narodno pesmijo iz Panonije, Sredozemlja, Gorenjskega in Dolenjskega. Slišali smo nekaj deloma že znanih tovrstnih skladb: dr. Fr. Kimovca, Franceta Marolta, Oskarja Deva in Josipa Kocjančiča, največ pa novih stvari, med njimi posebno posrečene skladbe Matije Tomca, tri Vilko Ukmarjeve, eno Emil Adamičevo in Fr. Maroltovo »Ribniško«. Tomčevo obdelavo »Lepe Vide«, »Kralja Matjaža«, »Lambergarja in Pegama« treba prištevati med najboljše, kar moremo Slovenci pokazati domačega narodnoepskega. Te njegove skladbe done naravnost veličastno in slovesno. Dasi za izvajanje nikakor niso lahke, se to komaj opazi. Naporni, kanonično umetni in morda nekoliko preveč raztegnjeni sta Ukmarjevi »Potrkan ples« m zlasti »Čukova ženitev« v dveh zborih po tri glasove. Med krajšimi pesmimi je posebno ugajala in žela odobravanje Maroltova »Vojaška«, med šaljivimi pa njegova »Ribniška«, iz štirih pesmi v eno zajeta, z značilnim ribniškim recitativom. Sveto razpoloženje sta provzročili prekrasna »Kan'galilejska ohcet« z baritonskim samospevom ozir. glavnim spevom, ki ga je izborno — glasovno kakor deklamatorično — podal g. Ludovik Puš, in pesem »Od žegnanga britofa«, prva v Maroltovi, druga v Tomčevi priredbi. Novost so bili pri nekaterih pesmih prosti uvodi, n. pr. prav pri zadnje imenovani, potem pri »Furmanski« in pri »Potrkanem plesu«. Izvajanje že lani odlično, se nam je zdelo letos še izpopolnjeno, še bolj izglajeno, glasovno izravnano, v celoti enotno in zares vzorno. Tudi pevski material sam je krasen, sočen, in v glasovih popolnoma sorazmeren. Tudi solista: g. Puš in gospa Bernot-Golobova, ki je sodelovala pri »Lepi Vidi«, sta se lepo zila z zborom. Akademski zbor je svoj koncert 5. aprila ponovil. Obakrat je imel polno zasedeno unionsko dvorano. Koncert, trajajoč dve uri in pol, je bil koncert, kakršnih imamo v Ljubljani — če tudi med mnogimi koncerti malo. Delo Franceta Marolta in njegovega zbora je Slovencem v čast in ponos. — 3. aprila je v Hubadovi dvorani koncertiral Trio, ki ga tvorijo gospa Brandlova (gosli), g dč. Gara (čelo) in g dč. Rusy (klavir). Izvajale so Beethovnovе variacije, Rihard Straussovo »Sonato za gosli in klavir« in Dvořakov Trio v F-molu. Izvedba je bila kar najboljša, zrela, povsem umetniška. — 6. aprila je Bežigraysko pevsko društvo priredilo koncert v Delavski zbornici. Koncert je vodil pevovodja g. Janez Godec in dosegel z zborom zelo dober uspeh. Kot solist je sodeloval g. M. Janovsky. — 8. aprila se je vršil v Kazini Spominski žalni koncert o polletnici tragične smrti našega vladarja Aleksandra I. — 11. aprila je v Ljubljani prvič nastopil čelist Slavko Popov. Izkazal se je kot velik virtuoz. — 14. aprila so Pomladkarji Rdečega križa s pestrim sporedom nastopili v Unionu. — Istega dne je Cerkvni pevski zbor v Mostah priredil v Ljudskem domu v Mostah prvi cerkveni koncert. Izvajal je Schubertovo mašo v G. — 15. aprila se je vršil cerkveni koncert

pri Sv. Krištofu v Ljubljani o priliki postavitve novih Jenkovih orgel. Koncert, po svojem sporedu zamišljen kot resna postna cerkvenoglasbena prireditev, je krasno uspel. Prof. Matija Tomc je dovršeno zaigral dr. Gojmir Krekovo Slavnostno zaigro, Bachovo koralno zaigro »O glava vsa v krvavih ranah« — v kateri je uporabil prvič oboo, drugič koncertno vijolo kot solo register — in težko Regerjevo Tokato v d-molu in fuga v D-duru. Pevski Cirilometodov zbor pod vodstvom g. Ludvika Puša je v vzorni obliki podal Foersterjeva »Očitanja«, Mavovo »Mater bolečin«, dva Tomčeva mešana zbora iz njegovega najnovejšega vokalnega oratorija »Odrešeniku sveta« in Maks Springerjevo gorko občuteno, v mehke zvoke vlito kantato »Golgota«. Kot solisti so sodelovali: altistka gospa Bernot-Golobova s J. Händlovo arijo iz oratorija »Mesija« in Gilbert-H. Chalotvim samospevom »Kristus na križu«, basist g. Tone Petrovčič z Erlemanovim »Crux fidelis«, sopranistinja gospa Špelca Ramšakova z arijo iz Bachovega Matejevega pasijona ter tenorist g. Jože Gostič v Springerjevi kantati. Vsi so pomogli koncertu do velikega uspeha. Orgle so se izkazale kot izboren instrument. Cerkev bi prenesla sicer še večje, a tudi te bodo zaenkrat svojo nalogo prav dobro vršile. — Isti večer je koncertiral v Unionski veliki dvorani »Trboveljski slavček«.¹ Izvajal je skoraj same Emil Adamičeve novejše mladinske skladbe, kot solistka je nastopila s tremi pesmimi Rezika Koritnikova. Novost je bil tudi majhen moški zbor. — Med javnimi produkcijami drž. konservatorija sta bili v mesecu aprilu posebno značilni in pomembni: Klavirska gojencev prof. Toneta Ravnika, ki je podala skladbe dunajskih klasikov, in produkcija »predklasike in klasike«. V prvem delu so bili zastopani: Giordani, Orlandini, Caldara in Pergolesi, v drugem pa Händel in Bach. — 27. aprila se je vršil v Kazini koncert moškega pevskega zbora »Opusc« iz Brna. Izvrsno šolan zbor pod vodstvom prof. Vil. Steinmana zapel vrsto izbranih čeških in par jugoslovanskih skladb.

II. Koncerti drugod. Dne 3. marca je bil pevski koncert v Dolu pri Ljubljani. — 10. marca se je vršil v Celju vokalno instrumentalni koncert pevskega društva »Celjski zvon«. — Istega dne je prvič v koncertu nastopila Železničarska godba v Trbovljah. — 13. marca je bil velik koncert Glasbene Matice v Mariboru o priliki stoletnice rojstva znamenitega ruskega skladatelja Modesta Musorgskega. — 19. marca je bil pevski koncert v Trziču. — 16. marca je bolgarsko pevsko društvo »Rodina« pelo v Mariboru. — Istega dne so bratje Živko iz Maribora peli v Celju, kmalu potem pa še v Brežicah. — Violinski virtuoz Zlatko Balokovič je koncertiral v Mariboru in Celju, Trio Brandl v Mariboru. — V Dubrovniku so priredili velik dobrodelni koncert v stolnici. — 24. marca so pevski zbori iz Borovnice, Preserja in Rakitne pod okriljem Pevske zveze imeli koncert v Borovnici. — 7. aprila je bil spominski žalni koncert v Mariboru. Priredila ga je v velikem obsegu Ipavčeva župa. — Istega dne je pevsko društvo »Oljka« v Celju obhajalo svojo 15 letnico s slavnostnim koncertom. — 14. aprila je ljubljanski akademski zbor koncertiral v Št. Vidu nad Ljubljano. — Pevsko društvo »Celjski zvon« v Celju je na veliki petek v cerkvenem koncertu izvajalo M. Tomčevo skladbo »Sedem poslednjih Jezusovih besed« in Premrlovo »Križu povišanemu«. — Na belo nedeljo se je vršil v župni cerkvi na Viču koncert, ki sta ga priredila in izvajala g. fr. Kanizij Fricelj (orgle) in g. Tone Petrovčič (bariton). — Orkestralno društvo ljublj. Glasbene Matice je priredilo 27. aprila koncert v Murski Soboti, 28. aprila v Ljutomeru. Godalni orkester je nastopil pod vodstvom g. prof. L. M. Škerjanca, kot solista sta sodelovala g. ravnatelj Betetto in violinist g. Rupel. St. Premrl.

¹ Zadnji čas je koncertov sploh preveč; dva isti večer pa sta za Ljubljano razkošje.

Dopisi.

Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani. Tisto leto (1932), ko je dobila tukajšnja cerkev sv. Petra sedanje impozantne orgle, mi nekega dne v oktobru sporoči g. p. Kopatin, superior D. J., da nam šentpeterska cerkev odstopi stare orgle, ako da cerkev sv. Jožefa svoje črnuške orgle cerkvi sv. Krištofa. Takoj po obedu se podam k sv. Petru pogledat, kaj bi se dalo od teh orgel za našo cerkev porabiti. Z g. Zdešarjem, sedanjim organistom pri sv. Petru, zmeriva orgle, ki so bile pa za kor sv. Jožefa previsoke; tako je moj up splaval po vodi. Ko so pričeli v novembru pri sv. Petru istega leta podirati stare orgle, sem šel zopet pogledat, mogoče bi se le dalo kaj porabiti od teh nekdanj tako lepih in mogočnih orgel, za naše orgle. Orgle so bile skoraj docela podrtе. Le del nekoč lepe omare baročnega sloga je še stal in pričal o posvetni minljivosti. Igralnik, meh in piščali so ležale na tleh v cerkvi. Imponirale so mi velike piščali registra »kontrabas«. Ta register, kakor mi je pravil g. orgl. mojster g. Jenko, je imel zelo široko menzuro in je bil podoben 32' registru. Register »kontrabas« in pa »korneta« rajni nadučitelj in organist Avg. Adamič ni nikoli rabil. Ko sem kot rač. podčastnik pel na šentpeterskem koru, sem ga nekoč vprašal, zakaj ne potegne pri polnih orglah vseh registrov. Odrvrne mi, da kontrabas porabi preveč zraka in da mehač preveč trpi; kornet se pa tako dere, kakor mlad pujsek. Avg. Adamič je bil izboren organist. Prosto je improviziral, da ga je bilo veselje poslušati. Le škoda, da je bil takrat že precej gluh. Adamič, oče našega skladatelja Emila, je bil velike in častitljive postave, ter zelo simpatičen. Pred njim je bil učitelj in organist pri sv. Petru naš znani skladatelj Leopold Cvek, ki je umrl 2. septembra 1896. — Tudi jaz sem na te orgle večkrat igral pri vojaških mašah. Naš bataljon 17. pešpolka v Ljubljani ni imel lastne godbe, ker so bili trije bataljoni in polkovno poveljstvo v Celovcu. Doslej je bilo pri naših vojaških mašah vedno tiho. Leta 1902. sem osnoval lep in močan moški zbor. Število pevcev je narastlo do 36. Odslej smo peli vsako drugo nedeljo pri naših mašah pod mojim vodstvom. Občinstvo se je za to petje zelo zanimalo, da je bila šentpeterska cerkev pri naših mašah nabito polna. Tudi častniki so nas gmotno podpirali in se zanimali za naše petje. Peli smo seveda izključno slovenski. Častniki, dasi skoraj sami Nemci, se niso nikdar nad tem spotikali, ter sem imel popolnoma prosto roko. Takrat so bile šentpeterske orgle še prav dobre.

Ko so po vojni šentpeterski kor razširili in je pokojni orgl. mojster Naraks igralnik pomaknil proti sredini kora, je pa pri tem pozabil II. manual montirati, ali kako je prišlo do tega, da od takrat II. manual ni več pel. Orgle so postajale od leta do leta slabše in se moramo g. Zdešarju čuditi, kako je mogel na te slabe orgle igrati velike maše in delati v pravem pomenu besede čudesa. — V letu 1933., meseca julija, me opozori nekoč vratar pri sv. Jožefu, ko sem šel na porto nekaj vprašat, da so pripeljali velik meh in pa velike piščali, pa vendar ni vedel odkod. Grem na kor, pa res vidim, ko so ravno postavljali meh pod stopnice, ki vodijo v zvonik. G. Jenko je izbral iz starih šentpeterskih orgel dva pedala: Principal 16' in pa oktavni bas 8'. Piščali je novo prebarval in popravil, ter jih postavil vrh meha pod stopnjice, ki peljejo v zvonik. Moja prisrčna želja, da so se naše orgle nekoliko povečale, se mi je torej deloma spolnila. Sedaj imajo naše orgle skupaj 11 pojočih registrov in 1 zveznik. Pedal mogočno doni; saj so štirje pedalni registri. Nova pedala sta vidna iz cerkve na levi strani; nista nič zadelana, stojita popolnoma prosto, in pridno vršita svojo vzvišeno nalogo. Le škoda, da ne pridejo tako orgle kakor petje do prave veljave, ker nimamo še pravega kora in smo začasno v prostornem zvoniku. Kor bo prizidan 6 metrov v cerkev, kadar bo konec denarne krize, ki ga pa najbrže ne bomo dočakali. — Naš zbor šteje rednih 18 pevcev. O praznikih, ko pridejo nekatere gospodične učiteljice na počitnice, pa še več. Vajo imamo vsak teden redno po eno. Ljudsko petje se posebno uveljavi meseca junija pri pobožnostih presv. S. J., ko imamo cel mesec zjutraj in zvečer božjo službo. — V januarju smo imeli slovesnost proglašenja blaženim treh paragvajskih mučencev iz družbe Jezusove. V nedeljo, 20. januarja je bila v ta namen slovesna ponti-

fikalna maša, ki jo je daroval stolni g. prošt Ign. Nadrah. Na koru smo izvajali pa Brosigovo »missa solemnis« v h-molu. Msgr. Premrl je na besedilo g. superiorja Kopatina zložil na čast tem mučencem lepo pesem, ki smo jo po maši peli.

K sklepu mojega poročila izrekam pristrčno zahvalo gg. stolnemu dekanu dr. Kimovcu in stolnemu kapelniku msgr. Premrlu za njihovo veliko naklonjenost napram našemu zboru, kakor tudi gg. pp. jezuitom za veliko zanimanje in zmisel za pravo cerkveno petje, kakor tudi vsem vrlim pevcem in pevkam, še posebno onim, ki pojo brez nagrade.

Ana Lavrič, organistinja.

A. Lavrič, pevovodja.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Missa de Angelis (Cod. Vatic. VIII. — In festis duplicibus. 5). Editio II. Transcripsit organumque comitans Franciscus Kimovec adornavit. Ljubljana 1935. Jugoslovanska knjigarna. — Naš letošnji evharistični kongres je povzročil, da smo dobili novo (II.) izdajo koralne angelske maše: partituro in glasove. Prepis iz izvirne koralne pisave v moderne note in orgelsko spremljanje je skrbno in vestno izvršil naš priznani koralni veščak dr. Franc Kimovec. Spremljanje je vseskoz diatonično, enotno, svojevrstno in ne težko. Zelo lep tisk je oskrbela tiskarna L. Fuchs v Zemunu. St. P.

V posebnem natisu so izšli spremenljivi deli votivne maše v čast sv. Rešnjemu Telesu, ki jih je priredil in deloma zložil dr. Franc Kimovec. Introit je koralen, psalm štiriglasno harmoniziran; gradual — mogočna večglasna skladba dr. Fr. Kimovca, ofertorij je štiriglasno prirejen VIII psalmovi tonovski način, priložen pa Riharjev motet Sacris soslemniis. Za po povzdigovanju je privzet med te speve Riharjev motet »Lauda Sion Salvatorem«, ki se more peti po odpetem koralnem Benedictusu. Komunija je prirejena štiriglasno po Foersterjevi harmonizaciji psalma »Laudate Dominum«.

Moreau: **Povsod Boga**. Pesem »Povsod Boga« z dosedanjim slovenskim besedilom ni mogla ohraniti izvirne francoske melodije, kakor so jo ohranili drugi narodi. To je bil najmočnejši vzrok, da je pesem izšla sedaj pred evharističnim kongresom z novim besedilom in izvirnim napevom. Če je pesem že v prejšnji obliki užigala, bo v sedanji gotovo še bolj. To smo že skusili in bomo še.

20 V Zakramentu za mešani zbor uredil Vinko Vodopivec. Ljubljana. 1935. Z odobrenjem preč. knezoškof. ordinarijata ljubljanskega z dne 6. aprila 1935, št. 1584. Izdal in založil Roman Pahor v Dravljah pri Ljubljani. Prodaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 20 Din. — Zbirka, ki smo jo v 3. in 4. številki letošnjega »C. Gl.« ocenili kot 20 Tantum ergo, je izšla sedaj s slovenskim besedilom.

S slovenskim besedilom je izšel tudi Anton Foersterjev **Te Deum na melodijo Jos. Haydnove zahvalne pesmi**. Skladba je krepka, učinkovita, dostopna pa vsakemu tudi manj izvežbanemu zboru.

Matija Tomc: **Odgovori pri lavretanskih litanijah v velikonočnem času**. Te l. 1933. izišle krasne in priljubljene odpeve našim cerkvenim zborom sedaj za majnik ponovno toplo priporočamo.

Bog na svoj se rod ozri! Sveta maša. Z ozirom na cerkveno ljudsko petje po Ksaver Meškovem besedilu za mešan zbor uglasbil, izdal in založil Anton Kosi. Središče ob Dravi, 1935. Odobril lavantinski knezoškofijski ordinariat 18. junija 1931, str. 1403/L. — Kosi zлага preprosto, ljudsko, občuteno. Meškovo mašno besedilo je nanzal v deset kratkih in lahkih spevov. Za sklep je dodal še Blagoslov. Skladbo priporočamo. Primerna je zlasti za šolsko mladino, pa tudi sicer za ljudsko kakor zborovo petje. St. P.

Dekliške pesmi med evetjem in v solneu. II. zv. Zložila in zapela Milka Hartmanova, harmoniziral Marko Bajuk. Ljubljana. 1934. Samozaložba. Zbirko, obsegajočo 16 ženskih in 8 mešanih zborov, toplo priporočamo.

L'organista liturgico. Izdaja muzikalna založba Carrara v Bergamo (Italija). Letnik 1934. Cena 25 lir. Poleg cele vrste drugih glasbenih zbirk, pred vsem vokalnih, izdaja imenovana založba že od leta 1919 tudi zbirke orgelskih skladb. Od leta 1919 do 1928 je izšlo deset letnikov zbirke L'organista italiano. Na širši podlagi je bila zasnovana zbirka I maestri dell'organo (l. 1929—1931), ki je prinesla tudi upoštevanja vredna dela inozemskih avtorjev. Med njimi dobimo več slovenskih skladateljev. Ker je stala zbirka v glasbenem oziru razmeroma visoko, ni bila toliko dostopna najširšemu krogu organistov. Zato so začeli izdajati l. 1932 zbirko L'organista liturgico, ki je v podnaslovu označena kot »začetna praktična šola«. To tudi v resnici je. Vse skladbe so krajšega obsega, lahko izvedljive, prstni red je točno izpisan. Pri vsaki stoji opomba, ki zaradi lažjega razumevanja skladbo oblikovno razčleni, jo vsebinsko označi in pove, kdaj se da svojemu značaju primerno najbolj uporabljati. Sploh skušajo številne podrobne označbe izvajalcu delo kar se da olajšati. Kljub svojemu lahkemu značaju so pa skladbe splošno prav tehtne in porabne. Med skladatelji prevladujejo seveda domačini; med inozemskimi imeni sta od Slovencev zastopana Hochreiter in Premrl. Zbirko priporočamo! A. Tome.

Vinko Vodopivec: Missa in honorem s. Vincentii a Paulo. Gorica 1935. Izdal in razmnožil Roman Pahor. Cena 7 lir. Vodopivčeve skladbe so našim zborom zelo priljubljene. Lahke so, gladko tekoče in skoraj v ljudskem tonu zložene. Taka je tudi pričujoča latinska maša, ki ima še to prednost, da je precej kratka. Credo je našim pevcem zaradi svoje obsežnosti vedno v strah. Vodopivec je pa v tej maši vzel precej odstavkov iz koralnega Credo (Missa de Angelis), pa tudi drugi odstavki so samo nekako figuralno nadaljevanje koralne melodije. Mašo toplo priporočamo. A. Tome.

Walter Graeber: Entsagung (Odpev). Pesem za ženski ali moški glas z orglami ali s klavirjem. Založba Nirvana — Frankfurt a. M. Skladba, ki smo jo dobili na vpogled in v oceno, ima prikupno melodijo in mehko orgelsko oziroma klavirsko spremljavo. Prestavljena, ponekod tudi v originalu, bi bila ob primernih prilikah dobrodošla. A. Tome.

Ravnokar je izšla: **Missa in honorem s. Nicolai** za mešani zbor z orglami, zložil Stanko Premrl. Maša je kratka, ne težka. Partitura stane 15 Din. Glasovi bodo kmalu dotiskani; dobili se bodo po 4 Din.

Josip Kenda je izdal **Dva nabožna dekliška zbora** za rabo izven cerkve. O obeh teh izdajah več prihodnjič.

Razne vesti.

Profesor Matija Tome je bil izvoljen za častnega člana Akademskega zbora v Ljubljani. Akademski zbor mu je podaril umetniško izdelano diplomo, ki jo je napravil Božidar Jakac. Gospodu profesorju, našemu odličnemu skladatelju in dragemu sotrudniku, najiskreneje čestitamo.

V ljubljanski stolnici se je letošnje cvetno nedeljo pri veliki maši prvič izvajal »Pasijon« v slovenskem jeziku. Koralne napeve, ki jih je slovenskemu besedilu prilagodil dr. Franc Kimovec, so peli posamezni gg. bogoslovci: pripovedovavca diakon, Kristus bogoslovec-prezbiter, ostale vloge drugi; množico pa pevski zbor bogoslovcev pod vodstvom g. Slavka Snoja, prefekta v zavodih v Št. Vidu nad Ljubljano. Zbor je pel dr. Fr. Kimovčevo skladbo, objavljeno v 3., 4. prilogi letošnjega »Cerkv. Glasbenika«. Pasijon je napravil na vernike globok vtis.

V ljubljanski operi sta v Bizetovi operi »Carmen« nastopila pred kratkim kot gosta tenorist g. Josip Rijavec v vlogi Don Josea in gospa Ančica Mitrovič v vlogi Carmen. Oba sta zelo lepo uspela, posebno odličen v petju in igri je bil topot g. Rijavec. Izmed ostalih solistov zaslužita izrečno pohvalo g. Primožič in ga. Ribičeva. Predstava je tudi v splošnem potekla prav gladko. — Kot novost so dali v zadnjem času italijansko moderno opero »Francesca da Rimini«, ki jo je zložil Riccardo Zandonai.

Nemški glasbeni zavod za inozemce v Berlinu priredi od začetka junija do konca julija mojstrske tečaje v dirigiranju, klavirju, orglah, klavičembalu, goslih, violončelu, violi, komorni glasbi, petju in operni igri.

Založba »Volksliturgisches Apostolat« v Klosterneuburgu pri Dunaju pripravlja izdajo leksikona katoliške cerkvene glasbe. To, za vsakega glasbenika res važno in potrebno delo, hoče 1. kratko in točno odgovoriti na vsa stvarna vprašanja cerkvene glasbe, 2. vsebovati podatke o skladateljih, glasbenikih in pisateljih, bodisi starejših, bodisi sedaj živečih, ki so v cerkveni glasbi pomembni. Da bo cena leksikonu čim manjša in da se zadeva čim prej izvrši, prosi gori omenjena založba vse na področju cerkvene glasbe delujoče osebe: cerkvene skladatelje in cerkvenoglasbene pisatelje, pevovodje večjih cerkvenih pevskih zborov, koncertujoče organiste, vodstva cerkvenoglasbenih šol in učitelje cerkvene glasbe za potrebne osebne podatke (dan, leto in kraj rojstva, šolanje, delovanje, seznam skladb in druge življenjske podatke). V istem smislu so naprošeni založniki cerkvenoglasbenih del in cerkvenoglasbenih listov. »Leksikon katoliške cerkvene glasbe« hoče nuditi pregled cerkvenih glasbenikov vseh katoliških narodov. Podatki se morejo poslati v jeziku dopisnika. Nakup leksikona ni obvezen. Podatki naj se pošljejo na sledeči naslov: Prof. dr. Andreas Weissenböck, Klosterneuburg bei Wien, Österreich.

IZ NAŠIH GLASBENIH LISTOV.

»Pevcec«, glasilo Pevske Zveze, e objavil v svojih zadnjih številkah l. 1934 daljši članek o narodnem pevcu Andreju Kančniku. V letošnji prvi številki pa je začel popisovati »šmarskega šumaštra« Mateja Kračmana. Oboje iz peresa msgr. Viktorja Steske. Opozarjamo tudi na krasen članek »Evharistija in cerkveni pevski zbori«, napisal A. C. V glasbeni prilogi prinaša letošnja prva številka več slovenskih narodnih pesmi v priredbah Fr. Marolta in M. Tomčeve Svatske pesmi.

Hrvatska Sv. Cecilija razpravlja v uvodniku letošnjih do sedaj izišlih dveh številki o orkestralni glasbi v Zagrebu. Razpravo piše dr. Anton Goglia.

»Cirilometodski Vjesnik« piše v letošnjih do sedaj izišlih dveh številkah o nacionalnih elementih v cerkveni glasbi, o glasbi bizantinske cerkve, o skladateljih Berezovskem, Bortjanskem in Vedelju kot ponosu ukrajinskega in ne ruskega naroda, o prastari notaciji cerkvenih melodij »Rusko znamja«, o odnosu latinskega koralnega petja nasproti bizantinskemu, o sestavi in glasovnem ravnotežju pevskih zborov, o dr. Božidarju Široli ob 25 letnici njegovega vsestranskega kulturnega dela.

»Zvuk«, revija za glasbo, je izšla letos že v štirih številkah.

»Grlica«, revijalna zbirka mladinske glasbe, je izšla pred kratkim kot VIII.-XI.-X. zvezek z bogato glasbeno in književno vsebino.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v obsegu štirih strani prinaša: Pri darovanju, zložil St. Premrl, Svet, zložil Anton Jobst, Po povzdigovanju in pri blagoslovu, zložil St. Premrl in Pridi molit, zložil Josip Sischerl. Posamezni izvodi po 1.50 Din, pri večjem naročilu po 1 Din.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din. Uredništvo in upravništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.